

Nan Ebanghelyo ay Insolat Juan

Nan Makwani Maipoon isnan Ebanghelyo ay Insolat San Juan

Nan nangisolat isnan Ebanghelyo ay nay et si Apostol Juan ay anak cha Zebedeo ken Salome ay iGalilea. Nan pangkhepna ay nangisolat et wad-ay isnan 20:31: “naisolat chana ta wad-ay menpatiyanyo ay si Jesus, et siya nan Cristo ay Anak Apo Dios, ya tatno isnan mamatiyanyo at mawad-ay nan fiyagyo ay maid pengpengna isnan maiyornosanyo ken siya.” Isonga ad-acha nan mafasa isna maipoon isnan kinadchios Jesus ay Anak Apo Dios, nan ison nan pammati ya nan fiyag ay maid pengpengna.

Isnau milapowan nan liblo, infakhan Juan ay si Jesus nan makwani en Kali ay nenfalin si takho tatno maila ya maammowan nan katakhottakho nan kinadchios ya nemnem Dios Ama.

Isnau toloy nan liblo inokhodna nan pito ay katataa ay sinalay inangnen Jesus ay mangipaila ay tet-ewa nan kinadchiosna: nan nangipafalina isnan chanom is fayas (2:1-11); nan nangakhasana isnan anak nan esa'y ap-apo (4:46-54); nan nangakhasana isnan lalaki ay nasakit id Bet-sata (5:1-18); nan namakkanana isnan katakhottakho (6:5-13); nan nannalanana is kaoson nan chanom (6:16-21); nan nangakhasana isnan ad-i

makaila (9:1-7) ya nan kasina nentakhowan ken Lazaro (11:1-45). Isnan naycha'y pito ay sinyal, kecheng na ay liblo is kawad nan lima.

Inokhodna akhes nan infakhan Jesus maipoon isnan kinadchiosna ya chonona, kag isnan nangiyalikhan Jesus isnan awakna ay makan (6:35), silaw (9:5), segpan (10:7), chalan (14:6) ya poon si ofas (15:1).

Ad-acha akhes nan masolo isna maipoon isnan kinadchios Dios Ama ya Dios Ispirito Santo. Kaspangalikhan, nan kinaAman Dios Ama et nasolok ay naminkhasot nan naifag-ana. Wad-ay akhes nan masolo maipoon isnan nanakhowana isnan natey (5:21), nan takho ay makitetey-ana (14:23), nan kinasantona (17:11) ya nan kinalen-tegna (17:25). Nan Ispirito Santo akhes et angsan nan naisolat isnan kapitolo 14-16 maipoon isnan laychena ay angnen isnan am-in ay takho, ya nan entetey-ana, mamadfachangana ya men-isosolowana isnan mamati ken Cristo.

Angsan nan infagfakhan Jesus ay naisolat isnan nay ay liblo yangkhay, kag isnan nakisochokana ken Nicodemo maipoon isnan kassin maiyanakan nan takho (3:1-21), nan nakitot-oyyana isnanfafai ay iSamaria maipoon isnan chanom ay mangigwa isnan fiyag (4:1-26), nan nen-isolowana isnan Piyastan si Ab-afong (7:14-39), nan aligna maipoon isnan khawis ay manok-tokkhong isnan karnilo (kapitolo 10), ya nan inlowalona ken Amana (kapitolo 17).

Nan Linaona

Nan Kali ay nenfalin si takho 1:1-18

Si Juan Bautista ya nan inmona ay disipolos
Jesus 1:19-51
 Nan nen-isos-olowan Jesus isnan katakhotakho
2:1 - 12:50
 Nan nen-isos-olowan Jesus isnan disipolosna
isnan cha omochi ay akhewna 13:1 - 17:26
 Nan nateyan Jesus 18:1 - 19:42
 Nan kasin natakhowan ya nenpail-an Jesus 20:1
- 21:25

Nan Tet-ewa ay Silaw ay Inmali isnan Lofong

¹ Issan laplapona ay egay nakhab-an nan lofong, sikhod ay wad-ay siya ay makwani en Kali. Wad-ay siya ken Apo Dios, ya siya et Dios.

² Et siya chi ay engkhana issan laplapona, wad-ay siya ken Apo Dios.

³ Naichalan ken siya nan nawad-ayan nan am-in. Siya, maid paat nawad-ay, mo egay naichalan ken siya.

⁴ Siya nan poon nan fiyag, ay maiyalig ay silaw si takho.

⁵ Langlangan nan silaw nan follinget ya maid mabfalin nan follinget ay mangafak isnan silaw.

⁶ Wad-ay nan esa'y takho ay finaan Apo Dios ay enngachan is Juan.

⁷ Siya nan inmali ay manistikho maipoon isnan makwani en silaw, ta am-in nan mannge et mat-mati cha.

⁸ Faken siya nan chey makwani en silaw, mod-i ket inmali ay manistikho isnan silaw.

⁹ Nan tet-ewa ay silaw, siya nan manangkhew isnan semek nan waschin esa'y takho ya omal-ali isnan lofong.

10 Sikhod ay wad-ay siya isnan lofong, ya naichalan ken siya nan nakhab-an nan lofong, nay met achi maid namigfig ken siya.

11 Inmey isnan osto'y ilina ngem egay chinawat nan kailiyana.

12 Isnan magtek am-in ay nanawat ya namati ken siya,* et inchowana ken chaicha nan kafaelancha ay enfalin ay an-ak Apo Dios.

13 Ya nan nenfalinancha ay an-ak Apo Dios, et faken kag isnan angnencha ay maiyanak isnan awak khapo isnan layad si sin-asawa ya semek nan lalaki, mod-i ket khapo isnan nemnem Apo Dios ay en Amacha.

14 Siya akhes nan Kali ay nenfalin ay takho ya nakitee ken chatako. Inilami nan katangtanggachana ay maifakhay ken siya ay es-esang ay Anak nan Ama id chaya. Wad-ay ken siya nan am-in ay kinagkhawis ya kinatet-ewa.

15 Siya nan tinistikhowan Juan issan nangifog-fokhawana ay mangwanin, “Siya san kinwanik ay omali ay maisokat ken sak-en ya entongcho is solit mo sak-en, tay sikhod chadlo ay wad-ay siya.”

16 Ya isnan chachama ay kinagkhawisna, et ad-i mangmangkhay nan ichod-owana ken chatako ay enkhawisan.

17 Tay nan lenteg ay inchowan Apo Dios ken chatako et naichalan ken Moises, ngem inpailana nan kinagkhawisna ya nan kinatet-ewana maichalan ken Jesu Cristo.

18 Maid nakaila ken Dios Ama mod-i yangkhay nan es-esang ay Anakna ay maitatakcho ken siya.

---

* **1:12** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*ay namati isnan ngachana*”

Siya nan nangipaammo ken Amana.

*Nan Ifaag Juan Bautista Maipoon ken Jesus
(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18)*

19 Siya na nan infaag Juan isnan cheycha'y papachi ya nan kafachangcha ay makwani en Levita, ay finaan nan aap-apon si Judio ay en mamoot ken Juan mo sino tet-ewa siya.

20 Et egay inkhigkhinek Juan nan tet-ewa maipoon isnan awakna, mod-i ket inlatakna ay nangwanin, "Faken sak-en nan Cristo."

21 Sa cha't inpoot ay nangwanin, "Ya sino ka mampet? Ay sik-a ngen nan mamadto ay si Elias?"

"Faken ak!" insongfatna.

"Sik-a ngen nan omali ay Mamadto?"

Kinwanin kayet Juan, "Faken."

22 Inpootcha kayet ay nangwanin, "Ibfakham et achi ken chakami mo sino ka, ta wad-ay isfatmi isnan namaa ken chakami. Ngag nan kanam maipoon ken sik-a?"

23 Sa et kinwanin Juan, "Sak-en nan inpadton Isaias ay nangwanin,

'Wad-ay isnan ponchag nan mangifogfokhaw ay mangwanin,

"Enletkhenyo nan chalan nan Apo." †

24 Sa et kinwanin nan cheycha'y finaan nan Fafariseo en,

25 "Mo faken ka pet si Cristo, paymo si Elias, paymo nan omali ay Mamadto, ya ke ka enfonyag mo?"

---

† **1:23** Ilaenyo nan Isaias 40:3.

26 Sa et kinwanin Juan, “Sak-en, chanom yangkhay nan ifonyagko. Ngem wad-ay ken chakayo nan esang ay ad-iyo ammo.

27 Siya nan at omonod ken sak-en, ngem ad-i ak chadlos maikali ay olay mamadfad yangkhay isnan taked nan pallokana.”

28 Inmat am-in chana id Betania is apet falaan nan akhew nan wanga ay Jordan ay cha nenfonyakhan Juan.[‡]

Si Jesus nan Makwani en Korderon Apo Dios

29 Kawaksana, inilan Juan si Jesus ay omal-ali sa na't kanan, “Naay nan Korderon[§] Apo Dios ay mangaan isnan fasol nan katakhotakho.

30 Siya san chak kankanan ay omonod ken sak-en ya entongcho is solit mo sak-en, tay sikhod chadlo ay wad-ay siya.

31 Olay pay sak-en, egayko akhes finigfig siya. Ngem nan khotok nan inmaliyak ay enfonyag isnan chanom, et ta ipaammok siya isnan iyIsrael.”

32 Infaag kayet Juan nan chadlos na inila, “Inilak nan Ispirito Santo ay kag kalopati ay cha khomwab ay nalpo id chaya. Sa et nentee ken siya.

33 Sak-en, sisya'y egayko finigfig siya issan lapona. Nay met achi si Apo Dios ay namaa ken sak-en ay en mangifonyag isnan chanom, et kinwanina ken sak-en, ‘Nan ilaem ay khomwafan ya entey-an nan Ispirito Santo, et siya nan mangifonyag isnan Ispirito Santo.’

[‡] **1:28** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Inmat am-in chana isnan chemang nan wanga ay Jordan ay cha nenfonyakhan Juan.”   [§] **1:29** Nan kordero, siya nan innanak nan karnilo.

34 Tet-ewa, inilak ya tistikhowak ay siya nan Anak Apo Dios."

Nan Inmona ay Disipolos Jesus

35 Issan kawaksana, wad-ay kasin cha Juan ya nan chwa'y disipolosna,

36 ya inilana si Jesus ay lomal-aos, sa na't kanan en, "Ilaenyo, cheey nan Korderon Apo Dios!"

37 Issan nanngelan nan chey chwa'y disipolosna isnan kinwanina, inmey cha ay maifoweg ken Jesus.

38 Nensakhong si Jesus ya inilana chaicha ay cha omon-onod. Sa na't kanan, "Wad-ay ngen masapolyo?"

"Rabbi, ento pay nan entetey-am?" insong-fatcha. (Nan ayen nan Rabbi isnan kalin si Judio, et Mistolo.)

39 "Omali kayo ta ilaenyo," kinwanin Jesus. Naifoweg cha't ken siya ya inilacha nan entetey-ana, sa cha't nakiyan ken siya tay away nget alas kwatro chi.

40 Si Andres ay akhin Simon Pedro nan esang ken chaicha ay chwa ay nannge isnan kinwanin Juan sa cha't naifoweg ken Jesus.

41 Nan inmona ay inangnena, et inmey ay en manganap ken Simon ay akhina ya kinwanina ken siya en, "Inchananmi et nan Mesias!" (Nan laychen nan Mesias ay kanan et Cristo.)

42 Sa na't infoweg si Simon ken Jesus.

Insisin-eng Jesus si Simon sa na't kanan, "Sik-a si Simon ay anak Juan. At makwani ka en Cefas." (En-iso nan ayen nan ngachan ay Pedro ya Cefas. Nan laychencha ay kanan et fato.)

Nan Nangayakhan Jesus ken cha Felipe ken Natanael

⁴³ Issan kawaksana, sinmek Jesus ay enpa-Galilea. Sa na't inila si Felipe, ya kinwaninan, "Maifoweg ka ken sak-en."

⁴⁴ Si Felipe ay nay et ib-an cha Andres ken Pedro ay iBetsaida.

⁴⁵ Idwani, en inanap Felipe si Natanael, sa na't kanan, "Inchananmi et san takho ay kankanan Moises isnan lenteg, ya san akhes insolat san cheycha'y mamadto ay at omali. Siya si Jesus ay iNazaret ay anak Jose."

⁴⁶ Sa et kinwanin Natanael, "Siya pet! Ay ke wad-ay khawis ay malpo id Nazaret?"

"Omali ka achi ta ilaem," kinwanin Felipe.

⁴⁷ Issan nangil-an Jesus ken Natanael ay omal-ali, kinwanina, "Naay nan tet-ewa ay iyIsrael. Maid paat sikapna!"

⁴⁸ Sa et kinwanin Natanael ken siya, "Ngag nan nangammowam isnan katatakhok?"

"Inilak sik-a is kapoon nan kaew ay higos issan sisya'y egay nangayakhan Felipe ken sik-a," insongfat Jesus.

⁴⁹ Sefat et Natanael ay nangwanin, "Apo, sik-a nan Anak Apo Dios! Sik-a nan Alin nan Israel!"

⁵⁰ "Mamati ka tay kinwanik en inilak sik-a is kapoon nan kaew ay higos, ad-i ngen? At chakchakchake kayet nan ilaem ay katataa mo nan nay!"

⁵¹ Intoptop kayet Jesus ay nangwanin, "Tet-ewa kanak ken chakayo, at ilaenyo nan chaya ay matekwafan, ya nan anheles Apo Dios ay cha

tomongcho ya cha khomwab ken sak-en ay Anak si Takho.”

2

Nan Kasar id Cana

¹ Issan maikatlo ay akhew wad-ay nan kasar id Cana ay sakop nan Galilea, ya wad-ay si inan Jesus ischi.

² Olay akhes si Jesus ya nan disipolosna et naayakhan cha.

³ Idwani, issan nangkhayan nan fayas,* ket ay inmey si inan Jesus ken siya ay nangwanin, “Maid et fayascha.”

⁴ Ya ket kinwanin Jesus, “Ina, ogkhayem yangkhay sak-en. Sisya'y egay inmali nan timpok.”

⁵ Sa et kinwanin inana isnan cheycha'y faa, “Angnenyo nan ngag sisa ay ifaagna.”

⁶ Idwani, wad-ay ischi nan kasaasaad ay enim ay fornay ay nakhaeb isnan fato ay maipaypay-an nan chanom, ya lima paymo enim ay lata nan malaon nan esang. Siya sa tay wad-ay nan ekhad nan Judio ay en-owas ay mangaan isnan afigcha.

⁷ Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Ponnenyo nan sanacha ay fornay is chanom.” Osto ay pinnopin-nocha chachi,

⁸ kinwanina't ken chaicha, “Komiyod kayo ta iyeyyo isnan cha ennongnong isnan kasar.” Sa cha't inyey.

⁹ Osto'y linamanan nan cha ennongnong isnan kasar nan chey ay chanom ke pet fayas, sa na't

---

* **2:3** Nan fayas nan Judio, et nakhaeb isnan chanom si ofas.

nen-ipaayag nan kaab-afong ay lalaki. Ad-i ammon nan chey cha ennongnong nan nalpowan nan chey ay fayas, tay kecheng nan cheycha'y faa ay nangiyod isnan chanom nan mangammo ischi.

¹⁰ Sa na't kinwani en, "Am-in ay takho, ipafalacha ona nan kakhawisan ay fayas. Sa et mo inminoinom cha't nan takho, ifalacha nan tapina. Ngem sik-a iniigtom pet nan kakhawisan ay fayas engkhana idwani."

¹¹ Inangnen Jesus na id Cana ay sakop nan Galilea. Siya na nan inmona ay katataa ay inangnena ay sinyal ay nangilatak isnan katangtangachana, ya onanig namati nan disipolosna ken siya.

¹² Osto'y nakwas chi, khinomwab cha Jesus id Capernaum. Naifoweg ken siya cha inana, nan aag-inat[†] ya nan cheycha'y disipolosna, sa cha't natanee ischi is sin-ak-itam ay akhew.

*Nan Inmayan Jesus is kaTimplo
(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)*

¹³ Isnan nganngani et nan Piyastan si Judio ay makwanin Paskua, nanikid si Jesus id Jerusalem.

¹⁴ Issan inmayana is kaTimplo, inaspowana't nan cheycha'y enlaklako is faka, karnilo ya kalopati, ya nan cheycha'y tomotokcho ay ensoksokat isnan siping.[‡]

[†] 2:12 Ilaenyo nan Mateo 12:46.   [‡] 2:14 Ta makafayad cha isnan ichatoncha is kaTimplo, masapol isokatcha nan sipingcha'y siping si iRoma isnan siping si Judio. Nan akhes tinnawen ay fab-ayachancha is kaTimplo, masapol akhes ay ipasokatcha isnan cheycha'y ensoksokat isnan siping, et siya nan enkhalansyaancha is angsaangsan.

15 Sa et inmapid siya is tali ay khinaebna is faigna ay nanyog am-in ken chaicha, am-in nan cheycha'y faka ya karnilocha, et nasyog cha am-in ay finmala is kaTimplo. Nen-itokangna nan lamisaan nan cheycha'y ensoksokat si siping, ya nenpaappokena nan kasis-isis-ilyocha.

16 Sa na't yinangyanan nan cheycha'y en-ilaklako isnan kalopati ay nangwanin, "Pabfalaenyo chasa. Ad-iyo khab-en ay enkomersowan nan afong Ama!"

17 Ket ay sinmek nan cheycha'y disipolosna san naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, "Apo Dios, chadlos ko ikateyan nan mangipatkhak isnan afongmo."§

18 Sa et inmey nan cheycha'y aap-apon si Judio ken Jesus ay nangwanin, "Ngag nan ipailam ay katataa ay kaimatonam ay wad-ay kalebengam ay mangangnen issacha?"

19 Kinwanin et Jesus ken chaicha, "Etfenyo nan nay ay Timplo, ya at patakchekhek isnan las-od nan tolo ay akhew."

20 "Ento nan ikkam ay mangipatakcheg isnan nay ay Timplo isnan tolo ay akhew yangkhay? Epat poo ya enim ay tawen nan nakhab-ana ya!" kinwanicha.

21 Ngem nan laychen Jesus ay kanan isnan kinwanina ay Timplo et nan awakna kannay.

22 Isonga issan natakhownana kasin isnan etey, sinmek nan disipolosna nan chey ay kinwanina. Ya onanig cha namati isnan kalin Apo Dios ya nan infab-aag Jesus.

---

§ **2:17** Ilaenyo nan Salmo 69:9.

Ammon Jesus nan Am-in ay Semek si Takho

²³ Idwani, issan kawad-an Jesus id Jerusalem isnan Piyasta ay makwanin Paskua, angsan nan namati ken siya* issan nangil-ancha isnan katataa ay sinyal ay inang-angnena.

²⁴ Olay mo siya chi, ngem khechangna'y egay intalek Jesus nan awakna ken chaicha, tay ammona nan semek nan am-in ay takho.

²⁵ Ad-in a masapol nan mangifag-an nan olay sino ken siya maipoon isnan takho, tay siya kannay et ammona nan semekcha.

3

Nan Nangisos-olowan Jesus ken Nicodemo

¹ Wad-ay nan esa'y Fariseo ay nenngachan si Nicodemo ay ap-apon si Judio.

² Isnan esa'y lafi inmey ken Jesus ya kinwanina ken siya, “Apo, ammomi ay sik-a nan mistolo ay nalpo ken Apo Dios. Maid makaikkan issacha ay katataa ay sinyal ay cham ang-angnen, mo maid si Apo Dios ken siya.”

³ Ya ket kinwanin Jesus, “Tet-ewa kanak ken sik-a, sok-ed chadlo ona maiyanak kasin nan takho, esa maitapi isnan en-ap-apowan Apo Dios.”

⁴ Pinoot et Nicodemo ay nangwanin, “Ento pan nan angnen nan takho ay maiyanak kasin mo apchas et nalakay? Ay ke mamidwa ay iliton inana ta kasin maiyanak?”

⁵ Kanan et Jesus, “Tet-ewa kanak ken sik-a, sok-ed maiyanak ona nan takho isnan chanom ya

* ^{2:23} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*angsan cha nan namati isnan ngachana.*”

isnan Ispirito Santo esa makaskhep isnan en-ap-apowan Apo Dios.

6 Nan maiyanak isnan takho, wanchena nan okhalin nan takho. Nay met achi nan maiyanak isnan Ispirito Santo, wanchena akhes nan okhalin nan Ispirito Santo.

7 Ad-i ka mataa isnan mangwaniyak en, ‘Masapol ay maiyanak kayo kasin.’

8 Maiyalig isnan chakhem nan Ispirito Santo.* Isyangkhay nan chawsen nan chakhem. Makadnge ka isnan awengna, ngem ad-im ammo nan malpowana ya nan omayana. Siya akhes ay ad-i chadlos maawatan nan maiyanakan nan olay sino isnan Ispirito Santo.”

9 Sa et kinwanin Nicodemo, “Ento kay nan ikakkan nan sana ay maangnen?”

10 “Na! Sik-a nan mapatpateg ay Mistolon nan Israel, ya ad-im maawatan chana?

11 Tet-ewa kanak ken sik-a, kananmi nan ammomi ya ifaagmi nan inilami, ngem khechangna ay ad-iyo chawaten nan kananmi.

12 Mo siya sa ay ad-iyo patiyen nan ifab-aagko ay wad/ay isnan kalotaan, ngag pet nan katekena mo ifaagko nan maipoon isnan wad/ay id chaya?

13 Maid paat linmamacay nangila id chaya, mod-i yangkhay sak-en ay Anak si Takho ay nalpo ischi ya khinomwab isna is kalota.

14 “Nan akhes maangnen ken sak-en et kag isnan nangipatongchowan Moises isnan khinaebna

---

* **3:8** Isnan kalin si Griego, wad/ay nan es-esang ay kali ay nateketeken nan ayena: chakhem, anges, leng-ag, Ispirito Santo, ya anito.

ay kag oweg is kakaew issan kawadcha is kapon-chag. Masapol ay maipatongcho ak akhes ay Anak si Takho,

¹⁵ ta nan olay sino ay mamati ken sak-en, et wad-ay fiyagcha is eng-engkhana."

¹⁶ Tay chachama nan layad Apo Dios isnan takho isnan lofong, inchawchawna nan es-esang ay Anakna, ta olay sino ay mamati ken siya, et ad-i madchongaw mod-i ket wad-ay fiyagna is eng-engkhana.

¹⁷ Tay egay finaan Apo Dios nan Anakna isnan lofong ta okomena ay manosa isnan takho, mod-i ket ta isalakana chaicha.

¹⁸ Ad-i maokom ay machosa nan takho ay mamati ken siya. Ngem nan ad-i mamati ken siya et apchas naokom ay machosa, tay ad-i mamati isnan es-esang ay Anak Apo Dios.

¹⁹ Adi kad siya na nan kaokomancha, tay inmali et isnan lofong nan manangkhew koma isnan semekcha, nay met achi nan follinget nan wadwad-ayencha mo nan matangkhewancha, tay ngaag nan ang-angnencha.

²⁰ Tay olay sino ay ngaag nan ik-ikkana, et ad-in a laychen ay masilawan nan semekna, ya ad-i somag-en isnan silaw tay ta ket lang maipaila nan ngaag ay ang-angnena.

²¹ Ngem nan takho ay mangangnen isnan tet-ewa, et somag-en isnan silaw ta mailatak ay si Apo Dios nan mangis-ischo isnan ik-ikkana.

22 Awni sa et inmey cha Jesus ya nan disipolosna isnan probinsiya ay Judea. Nanatee cha Jesus ischi ay cha enfonyag.

23 Si Juan akhes, et wad-ay ay cha enfonyag id Enon ay sag-en nan Salim, tay ad-acha nan chanom ischi. Et cha na finonyakhan nan chey-cha'y inmey ay nenpafonyag ken siya.

24 Tay sisya'y egay naifalod siya ischi.

25 Osto'y siya chi, nasosma nan cheycha'y disipolos Juan ya nan esa'y Judio maipoon isnan fonyag.

26 Sa cha't inmey ken Juan ya kinwanicha, “Apo, sesemkem ngen nan chey kadwam is chemangna isnan wanga ay Jordan ay siya san tinistikhowam? Wad-ay siya ay cha enfonyag idwani, et chey, siya nan cha omayan am-in nan takho.”

27 Kinwanin et Juan, “Maid kafallinan nan takho isnan olay ngag issa, mo ad-i ona ichowan Apo Dios ken siya.

28 Ad-i ngen chakayo kannay san chadlos nanannge issan kinwanik ay faken sak-en nan Cristo, mod-i ket nafaa ak yangkhay ay mamangpango?

29 Iyaligko nan awakko isnan aloyos nan oma-fong ay lalaki. Tay nan aloyos nan omafong, olay mo faken siya nan mangasawa isnanfafai, chachama nan layadna ay man-ed isnan oma-liyan nan omafong, ya mo chengngena nan kalina, enlal-ayad. Siya akhes ay chachama nan layadko idwani.

30 Masapol ay tomongtongcho siya ya khomkhomwab ak,” kinwanin Juan.

Si Jesus ay Malpo id Tongcho nan Katong-chowan

³¹ Nan malpo id tongcho, entongcho siya isnan am-in. Nan akhes takho ay fakinlolota, et nailotaan nan katatakhona ya nan wad/ay yangkhay isnan lofong nan ap-apatena. Ngem nan malpo id chaya et siya nan entongcho isnan am-in,

³² ya tistikhowana nan chadlos na inila ya chinnge ischi, nay met achi maid manawat isnan ifab-aagna.

³³ Mo sino magtek nan manawat isnan ifaagna, et ipailana ay tet-ewa si Apo Dios.

³⁴ Tay si Jesus ay finaan Apo Dios, et ifaagna nan kalin Apo Dios, ya ad-i kakonto nan angnen Apo Dios ay mangigwa isnan Ispirito Santo ken siya.

³⁵ Chadlos laylaychen Dios Ama nan Anakna, ya inpeyna siya ay enlebfeng isnan am-in.

³⁶ Mo sino nan mamati isnan Anakna, wad/ay ken siya nan fiyag ay maid pengpengna. Nay met achi nan mangad-i isnan Anakna, ad-i maitapi isnan fiyag ay maid pengpengna, mod-i ket sisaysisya nan songet Apo Dios ken siya.

4

Si Jesus ya nan Fafai ay iSamaria

¹ Nan Fafariseo, chingecha ay angsan nan somos-olot ya cha enpafonyag ken Jesus mo ken Juan.

² Nan magtek tet-ewa et faken si Jesus nan cha enfonyag mod-i ket nan disipolosna.

³ Osto ay chinngen Jesus ay inammowancha chi, kinmaan id Judea ya timoli id Galilea.

⁴ Sa et nenpaSamaria tay masapol ay ischi nan ikwana.

⁵ Issan cha cha omayan, sinmag-en cha id Sicar, ay esa'y ili id Samaria ay sag-en nan lota ay in-patawid Jacob ken Jose ay anakna.

⁶ Ischi nan kawad nan fofon ay makwanin fofon Jacob. Inmilleng si Jesus is kasag-en nan chey ay fofon, tay nablay isnan nenfaatana, ya away alas chosi chi.

⁷⁻⁸ Sa et inmey nan disipolosna isnan chey ay ili ay en lomako is kanencha. Awni ya ket ay wad-ay nanfafai ay iSamaria ay en manakcho. Sa et kinwanin Jesus, “Omagtan ka ed is inomek.”

⁹ Sa et kanan nanfafai, “Ya ke ka lang Judio, ya komchaw ka ken sak-en ayfafai ya iSamaria akhes, is inomem ay?” (Kinwanina chi tay ad-i ib-aen nan Judio nan iSamaria.)

¹⁰ Sinmongfat si Jesus ay nangwanin, “Mo sa yangkhay ammom nan ilayad Apo Dios, ya mo sino nan cha komchaw ken sik-a is inomena, at komchaw ka ya agtana sik-a isnan tomakho ay chanom.”

¹¹ Sa et kinwanin nanfafai, “Apo, ya ke maid isakchom ya sa et ad-achaem nan kawad nan chanom. Ento nan aped mo omalaan isnan chey ay tomakho ay chanom?

¹² Si ama tako ay Jacob nan nangipatawid isnan nay ay fofon ken chakami. Siya pay na nan inmin-inomana ya nan an-akna, sa et nan angsan ay enkiwiyyena. Ay ke wad-ay kafaelam mo siya?”

¹³ Kinwanin et Jesus, “Olay sino ay ominom isnan nay ay chanom et kasin maew-ew,

¹⁴ ngem nan ominom isnan ichawchawko ay chanom et ad-i paat kaew-ew. Nan chanom ay ichawchawko ken siya, et enfalin ay eb-eb isnan awakna ay mangichawchaw isnan fiyag ay maid pengpengna.”

¹⁵ Sa et kinwanin nan fafai, “Apo, ichowam man ed ken sak-en nan chey ay chanom, ta ad-i ak kasin maew-ew-ew, paymo omaliali ay manakcho isna.”

¹⁶ “Engka, ayakhan si asawam ta omali kayo,” kinwanin Jesus.

¹⁷ “Maid asawak,” kinwanin nan fafai.

Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa nan kanam en maid asawam,

¹⁸ tay lima kay man nan cham inas-asawa, ya nan maiyaamongam idwani et faken mo osto'y asawa. Tet-ewa nan kinwanim.”

¹⁹ Ya ket kinwanin nan chey fafai, “Apo, maawatak ay mamadto ka pet.

²⁰ Chakami ay iSamaria, is kaflig ay nay nan enhad-ayawan nan am-ami ken Apo Dios, ngem chakayo ay Judio kananyo ay id Jerusalem nan osto chadlo ay enhayawan ken Apo Dios.”

²¹ Sa et kanan Jesus, “Anen, patiyem nan nay ay kanak. Nay cha et omchan nan akhew ay at faken isnan nay ay filig paymo id Jerusalem nan menchayawan nan takho ken Dios Ama.

²² Chakayo ay iSamaria, ad-iyo ammo nan chad-ayawenyo. Chakami, ammomi nan chad-ayawenmi, tay malpo ken chakami ay Judio nan kaisalakan.

²³ Ngem nay cha omali nan timpo ya wad-ay et idwani, ay nan takho ay tet-ewa ay manad-ayaw ken Ama, et chayawencha siya isnan osto

ay semekcha ay maiyornos ken siya. Siya sa nan laychen Ama ay angnen nan takho ay menchayaw ken siya.

²⁴ Si Apo Dios, et Ispirito. Tay siya chi, et nan angnen nan takho ay menchayaw ken siya, et masapol ay maiyornos nan am-in ay semekcha isnan kinatet-ewan Apo Dios,* kinwanina.

²⁵ Sa et kinwanin nanfafai, “Ammok ay awni't omali nan Mesias ay makwani en Cristo. Ya mo omali, at ipaammona nan am-in ken chatako.”

²⁶ Ket ay kinwanin Jesus, “Sak-en ay makikak-ali kannay ken sik-a nan kankananam.”

Nan Tinmoliyan nan Disipolos Jesus

²⁷ Osto ay siya chi, tinmoli cha nan disipolos Jesus. Ya ket nataa cha issan nangedchanancha ken Jesus ay cha makitot-oya isnanfafai. Ngem maid namoot ay nangwanin, “Ngag nan masapolmo?” Ya maid akhes nanalodsod ken Jesus mo ngag nan khotok nan cha na makitot-oyyan isnanfafai.

²⁸ Sa et tinaynan nanfafai nan fangana, ya sinmaa ay en nangifaag isnan kakailiyana,

²⁹ “Omali kayo ed ta ilaenyo nan chey takho ay nangifaag ken sak-en isnan am-in ay inik-ikkak. Siya mangnget chi nan Cristo?”

³⁰ Sa cha't naligwat isnan ilicha ay inmey isnan kad-an Jesus.

³¹ Nan akhes disipolos Jesus, inawiawischa siya ay mangwanin, “Apo, ali ka't man ta mangan ka.”

---

* ^{4:24} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ispirito si Apo Dios, ya nan manad-ayaw (ken siya), masapol ay chayawencha isnan leng-ag ya kinatet-ewa.”

³² Ngem kinwanin Jesus, “Wad-ay nan kanek ay ad-iyo ammo.”

³³ Ket ay natotya nan cheycha'y disipolosna ay mangwanin, “Wad-ay ngen inomyali is kanena?”

³⁴ Sa et kanan Jesus, “Nan kang-epak, siya nan mangiyangnenak isnan nemnem nan finmaa, engkhana ay konfosek nan am-in ay inpadnona ken sak-en.

³⁵ Ad-i ngen wad-ay nan kananyo en, ‘Wad-ay nan epat kayet ay fowan sa et ani? Kanak magtek, ani et ya! Enmonaang kayo achi ta ilaenyo nan katakhotakho ay maiyalig isnan pakhey ket ay lektat ay nagkhasan ya mabfalin et ay maani.

³⁶ Adi kad nan omey en-ani, cha malagfo, ya nan takho ay kag na cha aniyen et maitapi cha isnan fiyag ay maid pengpengna. Siya chi tatno makhigsan nan en-imola ya nan en-ani ay malaylaychan.

³⁷ Tay tet-ewa nan nakwani en, ‘Esang nan en-mola ya teken nan en-ani.’

³⁸ Finaak chakayo ay en men-ani isnan egayyo chadlos nenfellayan. Teken nan nanno ya chakayo nan mangani isnan fongan nan felaycha.”

Angsan nan iSamaria ay Mamati ken Jesus

³⁹ Angsan cha nan iSamaria ay namati ken Jesus isnan chey ay ili khapo isnan nangifag-an sanfafai en, “Infaagna ken sak-en nan am-in ay inikikkak.”

⁴⁰ Tay siya chi, issan inmayancha ken Jesus in-pakodcha siya ta makitee ken chaicha. Adi kad natanee ken chaicha is chwa ay akhew.

41 Ya inmang-angsan kayet nan namati ken siya khapo isnan insos-olona.

42 Sa cha't kinwani isnan fafai, "Mamati kami chadlo idwani faken yangkhay khapo isnan kinwanim, mod-i ket tay chadlos mi chinnge siya, ya ammomi ay siya pet tet-ewa nan mangisalak isnan katakhotakho isnan lofong."

Nan Nangipakhawisan Jesus isnan Anak nan Esa'y Ap-apo

43 Kakwasan nan chwa ay akhew nenpa Galilea si Jesus.

44 (Wad-ay san kinwanin Jesus issan chey ay ad-i maipateg nan mamadto isnan chadlos ilina.)

45 Issan magtek inomchanana id Galilea, ke cha't ay nalaylaychan ken siya, tay inilacha nan am-in ay inang-angnena id Jerusalem issan Piyasta ay Paskua, tay inmey cha akhes ay nakipiyasta.

46 Kasin inmey cha Jesus id Cana ay sakop nan Galilea, ay nangipafalinana isnan chanom is fayas. Idwani, wad-ay id Capernaum nan esa'y okom ay masasakit nan fab-alona.

47 Chinngena ay inmali si Jesus ay nalpo id Judea ya wad-ay et id Galilea, sa et inmey ay nenseg-ang ay mangayag ken Jesus ta khomwab ay en mangipagkhawis isnan anakna ay matmatey.

48 Tay siya chi kinwanin Jesus ken siya, "Sok-ed pet ona wad-ay ilaenyo is sinyal ya nan omipataa esa kayo mamati!"

49 Kinwanin kayet nan okom, "Apo, panggaasim ta omey ta't tay ta ket lang matey nan anakko."

50 Ya ket ay kinwanin Jesus en, “Somaa ka tay matakho nan anakmo.”

Pinatin nan okom nan kinwanin Jesus ya sinmaa.

51 Et issan cha na pomannachan, sana cha't nan faana ay mangwanin, “Khinmawis nan fab-alom.”

52 Adi kad sinalodsodna mo ngag ay olas nan nangilapowana ay khinmawis. Sa cha't kanan, “Ala ona id kogkha nan nabfaewan nan pochotna.”

53 Ya ket sinmek amana ay siya chi kannay san olas ay nangwaniyan Jesus en, “Matakho nan anakmo.” Sa et namati, ya olay nan am-in ay pangafongna.

54 Siya na nan ikadwa ay katataa ay inangnen Jesus ay kaimatonana issan inmayana id Galilea ay nalpo id Judea.

5

Nan Nen-ipakhawisan Jesus is Kaposong

1 Awni ya ket wad-ay nan piyastacha ay Judio id Jerusalem, et nanikid si Jesus ay en nakipiyasta.

2 Kakwasan nan mankhepan isnan makwanin Segpan si Karnilo id Jerusalem, wad-ay nan posposong ay om-ommesan. Betsata nan ngachan nan posposong isnan kalin si Judio. Ya wad-ay nan lima ay malilwes ay enpap-aingan,

3 ay oomfekhan nan angsan ay nenkasakew, nenkakimit, nenkapilay ya nan ad-i makagkhiwa, (tay sadsad-encha nan enkhiwwan nan chanom.

4 Tay mammamingsan yangkhay ay khomwab is kaposong nan anghel nan Apo ay en mangipagkhiwa isnan chanom. Et nan masasakit ay

mang-onay omeay is kadchanom kakwasan nan enkhiwwana, et khomawis nan am-in ay sakitna.)

⁵ Idwani, wad-ay ischi nan esa'y lalaki ay nasasakit is tolon poo ya walo ay tawen.

⁶ Issan nangil-an Jesus ken siya, ya inammowana ay inmannong ay apegket naiyawangcha ischi, ke na't kanan ken siya, "Ay laychem ay khomawis?"

⁷ Sinmongfat nan chey masakit ay nangwanin, "Apo, maid man chadlo ib-ak is fomachang ay mangippey ken sak-en is kaposposong mo enkhiwa nan chanom. Mo cha ak omeay, ket ay wad-ay nan apchas pinmanad."

⁸ Kinwanin et Jesus ken siya, "Maligwat ka, alaem nan aplagmo ta manalan ka."

⁹ Faagna ya ket khinmawis san lalaki, sa na't inala nan aplagna ya nanalan.

Adi kad, tay Sabfacho chi ay tengaw,

¹⁰ kinwanin et nan aap-apon si Judio isnan lalaki ay naipagkhawis, "Anen, Sabfacho ya! Lawa pay isnan lenteg nan mangawwitam isnan aplagmo."

¹¹ Ke na't kanan, "Ngem kanan met nan takho'y inmipagkhawis en alaek nan aplagko ta manalan ak."

¹² "Sino nan nangwanin alaem nan aplagmo ta manalan ka?" kinwanicha.

¹³ Nay met achi ad-i ammon san lalaki mo sino san nangipagkhawis ken siya, tay angsaangsan nan takho ischi ya apchas namaid si Jesus.

¹⁴ Aw-awni ya ket inchanan Jesus san lalaki is kaTimplo, sa na't kanan, "Ilaem, twa et khin-

mawis ka! Chokokham nan fasol, ta maid am-amamed sikhab is maangnen ken sik-a.”

¹⁵ Inmey et san lalaki ay en nangifaag isnan aapapon si Judio ay si pet Jesus nan nangipagkhawis ken siya.

¹⁶ Midkakay et chi is mangapoaposan nan aapapon si Judio ken Jesus, tay inangnena chi isnan Sabfacho.

¹⁷ Ngem kinwanin Jesus ken chaicha, “Olay ngag ay akhew et enhono si Ama ya siya akhes ken sak-en.”

¹⁸ Isnan nay ay kinwanina, onanig inmanap nan cheycha'y aap-apon si Judio is ikkancha ay mamatey ken siya. Tay faken yangkhay nan adina somolotan isnan ekhad sinan Sabfacho nan menliligtancha ken siya, mod-i ket tay kananchan ikiskis-onsa nan awakna ken Apo Dios isnan mangwaniyana en chadlos na Ama si Apo Dios.

Nan Kalebfengan Jesus ay Anak nan Entotong-cho

¹⁹ Tay siya chi kinwanin Jesus ken chaicha, “Tetewa kanak ken chakayo, ad-i mabfalin ay aped ko angnen ay Anak nan malpo isnan semekko, mod-i yangkhay nan ilaek ay ang-angnen Ama. Mo ngag nan angnen Ama, siya akhes chi nan angnek ay Anakna,

²⁰ tay chadlos chachama nan layad Ama ken sak-en ay Anakna, ya ischona ken sak-en nan am-in ay ang-angnena. Ya wadwad-ay kayet ay katataa ay chono mo nan naycha nan at ischona ay angnek, ya at mataataa kayo.

²¹ Kag nan menfangongan Ama isnan natey, ay mangagtanana ken chaicha isnan fiyag, siya

akhes ken sak-en ay Anakna, agtak si fiyag nan olay sino sisa ay laychek ay agtan.

²² Maid akhes okomen Dios Ama, mod-i ket inchawchawna ken sak-en ay Anakna nan am-in ay kalebengak ay en-okom,

²³ ta chayawen am-in nan takho sak-en, ay kag isnan pinangchayawcha ken Ama. Nan ad-i menchayaw ken sak-en, ad-ina akhes chayawen si Ama ay finmaa.

²⁴ “Tet-ewa kanak ken chakayo, nan mannge isnan kalik ya mamati isnan namaa ken sak-en, et wad-ay fiyagna ay maid pengpengna. Ya ad-i maokom ay machosa, tay apchas naikasiw isnan kadchosaana, ta enfiyag is engkhana.

²⁵ Tet-ewa kanak ken chakayo, nay cha omali nan timpo ya wad-ay et idwani, ay nan cheycha'y kag natey et chengngenga nan kalik ay Anak Apo Dios. Ya mo sino nan mannge, et enfiyag cha.

²⁶ Tay si Apo Dios nan poon si fiyag, inpeyna akhes sak-en ay Anak is poon si fiyag.

²⁷ Et tay sak-en nan Anak si Takho, inchowana kayet ken sak-en nan kalebengak ay mangokom isnan takho.

²⁸ Ad-i kayo mataa isnan kinwanik, tay awni't omali nan timpo ay am-in ay natey et chengngenga nan kalik,

²⁹ ya fomala cha isnan naikaofancha. Nan cheycha'y khawis nan inang-angnencha, at fomangon cha ay matakho is engkhana ken Apo Dios. Ya nan ngaag nan inang-angnencha, fomangon cha ay maokom ya machosa,” kinwanin Jesus.

Nan Manistikho ken Jesus

³⁰ Kinwanin kayet Jesus, “Ad-i mabfalin ay aped ko angnen nan malpo isnan semekko, tay mo ngag nan isolon Ama, siya nan ikkak ay mangokom isnan takho. Et nalenteg nan angnek ay en-okom, tay faken nan nemnemko is laychek ay angnen, mod-i ket nan nemnem nan namaa ken sak-en.

³¹ Tay maid filangna mo sak-en kannay nan manistikho isnan awakko,

³² nay met achi wad-ay akhes si Ama ay manistikho maipoon ken sak-en, ya ammok ay tet-ewa nan kanana.

³³ “Wad-ay cha nan finaayo ay inmey ken Juan, et si Juan, infaagna nan tet-ewa maipoon ken sak-en.

³⁴ Ad-ik kanan en masapol ko nan takho ay manistikho ken sak-en. Ipasmekko magtek yangkhay nan infaagna ta kaisalakanyo.

³⁵ Si Juan san kag napaskhechan ay silaw ay enlalanglang, ya nanang-ep kayo isnan sin-akitan ay nangilal-ayad isnan nangilawlawakhana ken chakayo.

³⁶ Ngem wadwad-ay nan chadlos mangitakcheg ken sak-en mo nan timistikhowan Juan. Siya chachi nan katataa ay chak angnen. Siya nan inpadnon Ama ken sak-en ay mangitet-ewa ay finaana sak-en.

³⁷ Et si kannay Ama ay namaa ken sak-en, siya nan tomistikho. Nay pay ya egayyo paat chinngé nan kalina paymo finoya nan ilana,

³⁸ ya ad-i entee nan kalina isnan semekyo tay ad-ijo patiyen sak-en ay finaana.

³⁹ Aped yo poopooten nan naisolat ay kalin Apo Dios, tay kananyo en edchananyo ischi nan fiyag

ay maid pengpengna. Ngem sak-en nan kankanan nan fasfasaenyo!

⁴⁰ Nay met achi ad-iyo laychen ay omali ken sak-en ta mampay matakho kayo is engkhana.

⁴¹ “Faken nan kaidchayawak isnan takho nan an-anapek,

⁴² ngem ken chakayo teken, tay ammok ay maid layadyo ken Apo Dios.

⁴³ Inmali ak isnan kalebfengan Ama, ya ke kayo't omad-i. Ngem mo pet wad-ay omali ay mangitakcheg isnan awakna kannay, et chawatenyo!

⁴⁴ Ngag man chadlo nan ikkanyo ay pomati mo nan et yangkhay en-asipadchayawanyo nan pawadwad-enyo, ya faken nan kaidchayawanyo isnan es-esang ay Dios nan pawadwad-enyo?

⁴⁵ Ngem ad-iyo kanan en sak-en nan sa mangidchalom ken chakayo ken Ama. Si Moises nan mangidchalom ken chakayo ay nangisolat isnan nangipay-anyo isnan namnamayo.

⁴⁶ Tay mo pinatiyo si Moises, et patiyenyo akhes sak-en, tay sak-en nan kankanan Moises isnan insolatna.

⁴⁷ Ngem tay ad-iyo patiyen nan insolatna, ngag nan nateknana isnan ifab-aagko?” kinwanin Jesus.

6

*Nan Namangnganan Jesus isnan Liman Lifo ay
Takho*

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Lucas 9:10-17)

¹ Awni ya khinomchang si Jesus isnan Fayfay id Galilea ay makwani akhes en Fayfay nan Tiberias.

² Sa et inon-onod nan angsaangsan ay takho, tay inilacha nan katataa ay kaimatonana isnan cha na nangipakhawisan isnan nenkasakit.

³ Nanikid si Jesus ya nan cheycha'y disipolosna is kafileg et nakitoktokcho ken chaicha ischi.

⁴ Nganngani et nan Paskua ay Piyastan si Judio.

⁵ Idwani, issan nangil-an Jesus isnan angsaangsan ay takho ay cha somag-en ken siya, kinwanina ken Felipe, “Ngag nan angnen tako ay lomako is ipangan tako isnan naycha'y takho?”

⁶ (Ammon Jesus nan angnena, ngem sinalodsodna chi ay maneptepeng/mamadpachas ken Felipe mo ngag nan isongfatna.)

⁷ Kinwanin et Felipe, “Olay pay nget chowa'y khasot ay denaryo,* ay ke sa omanay si mailako is tinapay ay maikakcheng is olay sin-ak-it yangkhay ken chaicha!”

⁸ Sa et kanan Andres ay akhin Simon Pedro ya disipolos akhes Jesus en,

⁹ “Naay nan fab-alو ay nannget is lima ay sebada ay tinapay† ya chwa'y filis. Ngem ay ke sa omanay nan sengetna isnan ad-achowan ay takho?”

¹⁰ Kinwanin et Jesus, “Patokchowenyo am-in chaicha.” (Annawa nan ponchag ischi.) Waschin timmokcho et omey ay liman lifo nan filang nan lallalaki yangkhay.

* **6:7** Nan esang ay denaryo et silcho isnan sin-akhew. † **6:9** Nan tinapay ay nakwani isna et kanen si pos, tay egay nakhaeb is alina, mod-i ket nakhaeb isnan makwanin sebada ay maipakpakan isnan faka.

¹¹ Inalan Jesus nan tinapay ya nenyaman ken Apo Dios, sa na't inchowa ta maiwalas isnan cheycha'y takho, ta mangan cha ay osto. Siya akhes chi nan inangnena isnan filis.

¹² Issan nakakkancha ya negsanancha, kinwanin Jesus isnan disipolosna, "Amongenyo am-in nan nakhayad tay ayyew."

¹³ Sa cha't chinakhop nan khinayad nan cheycha'y nangan, et napno nan simpoo ya chwa ay lowa ay nalpo isnan lima ay tinapay ay sebada.

¹⁴ Issan nangil-an san cheycha'y takho isnan katataa ay kaimatonana, kinwanicha, "Siya na tet-ewa nan chey mamadto ay nakwani en omali isnan lofong."

¹⁵ Sa et, tay ammon Jesus ay maliligwat nan cheycha'y takho ay mamilit ken siya ta enfalinencha siya ay ali, kinmaan isnan kawadcha ta maesesang ay omey isnan nafib-ilikhana.

*Nan Nanalanan Jesus is Kaoson nan Fayfay
(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)*

¹⁶ Awni ya sedsechemna, sa et khinomwab nan cheycha'y disipolosna is kafayfay.

¹⁷ Sa cha't nenfangka ay omey is chemangna id Capernaum, tay ampon maschem ya maid kayet si Jesus ken chaicha.

¹⁸ Et ab-afikas nan chakhem ya chinmakchake nan fayfay.

¹⁹ Lima paymo enim et ay kilomitro nan nangipadchalanancha isnan fangka, ya ke cha't ilaen si Jesus ay manad-alan is kaoson nan chanom ay cha somag-en is kafangka. Sa cha't nafegyas.

20 Ket ay kinwanin Jesus, “Ad-i kayo man omegyat, tay sak-en na!”

21 Sa cha't nalaychan ay mangipalokhan ken siya, ket ay chinmapos cha kannay isnan ili ay omayancha.

Nan Nanganapan nan Cheycha'y Takho ken Jesus

22-23 Kawaksana, nan cheycha'y takho wad/ay cha ay napnap-on isnan chey chemang nan fayfay, ay menyamanan Jesus ya namangnganana ken chaicha isnan tinapay. Ya ke cha't sinmek ay es-esang tegwa nan fangka id kogkha, ya egay nakilokhan si Jesus isnan disipolosna tay kecheng nan disipolosna nan kinmaan. Idwani, wad/ay nan tapina ay fangka ay nalpo id Tiberias ay cha chinmaka isnan sag-encha.

24 Adi kad issan nangil-an nan cheycha'y takho ay maid si Jesus ya nan disipolosna, nenfangka cha ay inmey id Capernaum ay en nanganap ken siya.

Maiyalig si Jesus ay Makakan ay Omipabfiyag

25 Osto'y inchanan nan cheycha'y takho si Jesus is chemangna, kinwanicha ken siya, “Apo, kaatna nan inmaliyam isna?”

26 Kinwanin et Jesus ay sinmongfat, “Tet-ewa kanak ken chakayo, omanap kayo, ad-i khapo tay naawatanyo nan ayen nan katataa ay kaimatonak ay inilayo, mod-i ket tay nangan kayo ya negsan kayo.

27 Ad-iyu koma pawadwad-en nan enchonowanyo isnan makakan ay awni't mafanges, mod-i ket ippeyyo nan felayyo isnan makakan

ay omichowa is fiyag ay eng-engkhana. Siya sa nan ichowak ken chakayo, tay tinan-oyan Dios Ama sak-en ay Anak si Takho ay mangegnan isnan kalebengana.”

28 Sa cha't kanan, “Ngag et nan masapol ay ikkanmi ta maiyangnenmi nan chono ay laychen Apo Dios?”

29 Sinfat Jesus chaicha ay nangwanin, “Siya na nan laychen Apo Dios ay angnenyo: patiyenyo sak-en ay finaana.”

30 Tay siya chi kinwanicha, “Ngag et mampay nan katataa ay ipailam ken chakami ay kaimatonam ta ilaeenmi ya patiyenmi sik-a? Ngag kay nan anguem?”

31 Tay si Moises, pinnangana nan cheycha'y am-a tako isnan mana issan kawadcha isnan ponchag id solit, kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, ‘Inagtana chaicha is tinapay ay nalpo id chaya.’”[‡]

32 Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo ay faken si Moises nan nangichowa ken chakayo issan chey isnan tinapay ay nalpo id chaya, mod-i ket si Ama. Ya faken chi nan tet-ewa ay tinapay ay malpo id chaya ay ichowan Ama ken chakayo idwani.

33 Tay nan tet-ewa ay tinapay ay ichowan Apo Dios, et siya nan khomwab ay malpo id chaya ay manakho isnan am-in ay takho.”

34 Sa cha't kanan ken Jesus, “Apo, kad-in ichowam koma ken chakami nan nay ay tinapay.”

[‡] **6:31** Ilaenyo nan Exodo 16:4; Salmo 78:24.

³⁵ Kinwanin et Jesus, “Sak-en nan tinapay ay omipabfiyag. Mo sino nan omali ay maitapi ken sak-en, et olay kaatna ad-i maowat. Siya, mo sino nan mamati ken sak-en et ad-i paat maew-ew.

³⁶ Ngem kag issan kinwanik, olay mo inmila kayo, khechangna'y ad-i kayo mamati.

³⁷ Am-in ay ichowan Ama ken sak-en et omali cha ay maitapi ken sak-en. Ya ad-ik ad-iyen nan olay sino ay omali ken sak-en.

³⁸ Tay pinmanad ak ay nalpo id chaya ta omali ak ay manno isnan nemnem Apo Dios ay finmaa, ya faken nan nemnemko.

³⁹ Et siya na nan nemnem nan finmaa, ta ilaek ta ad-ik chongawen nan olay sino ay inchowana ken sak-en, mod-i ket ta kasik takhowen chaicha isnan omochi ay akhew.

⁴⁰ Tay nan nemnem Ama, et mo sino nan mamigfig isnan Anakna ya mamati ken siya, et maagtan is fiyag ay maid pengpengna. At sak-en nan mamangon ken siya isnan etey is kaomod-chiyan si akhew,” kinwanin Jesus.

Maid Makaali ken Jesus Sok-ed Ona Isag-en Apo Dios ken Siya

⁴¹ Nenmollomollotomot nan cheycha'y Judio tay kinwanin Jesus ay siya nan tinapay ay khinomwab ay nalpo id chaya.

⁴² Kinwanicha, “Na! Ay ke faken si tosa si Jesus ay anak Jose? Ammo tako met nan chakek-ena. En na man aped kanan en nalpo siya id chaya ay?”

⁴³ Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Ad-i kayo en-amoamoto.

44 Kanak, maid olay sino is makaali ay maitapi ken sak-en sok-ed ona awisen Ama ay namaan ken sak-en, ya at fangonek siya isnan etey is kaomod-chiyan si akhew.

45 Tay insolat nan cheycha'y mamadto en, ‘Am-in ay takho, et isolowan Apo Dios chaicha.’§ Am-in nan cheycha'y mannge ya masolowan ken Ama, chaicha nan omali ken sak-en.

46 Ad-ik kanan en wad-ay nangila ken Ama, tay maid nakaila ken siya mod-i kecheng nan nalpo ken siya ay Dios.

47 Tet-ewa kanak ken chakayo ay mo sino nan mamati ken sak-en et wad-ay fiyagna is engengkhana.

48 “Sak-en nan tinapay ay omipabfiyag.

49 Nan cheycha'y am-ayo, olay nangan cha isnan mana issan kawadcha isnan ponchag id solit, natey cha kayet.

50 Ngem nan tinapay ay kankanak, malpo na id chaya ta nan takho ay mangan isna et ad-i matey.

51 Sak-en nan omipabfiyag ay tinapay ay nalpo id chaya. Mo sino nan mangan isnan nay ay tinapay, at matakho is engkhana. Nan nay ay tinapay, siya nan awakko kannay ay ichowak ay menfiyag isnan am-in ay takho.”

52 Osto'y siya chi ya ket naangang-a nan cheycha'y Judio ay mangwanin, “Ngag man nan angnen tona ay mangichowa isnan awakna ta kanen tako?”

53 Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Tet-ewa kanak ken chakayo ay mo ad-ijo kanen nan

§ **6:45** Ilaenyo nan Isaias 54:13.

awakko ay Anak si Takho, ya inomen nan chalak, et maid fiyag ay tet-ewa ken chakayo.

⁵⁴ Mo sino et mampay nan mangan isnan awakko ya ominom isnan chalak, wad-ay et fiyagna ay maid pengpengna, et siya nan takhowek is kaomodchiyan si akhew.

⁵⁵ Tay nan awakko siya nan osto ay makakan, ya nan chalak nan osto ay mainom.

⁵⁶ Mo sino nan mangan isnan awakko ya ominom isnan chalak et entetee ay maiyornos ken sak-en, ya wawawawad-ay ak akhes ken siya.

⁵⁷ Si Ama ay kalpowan si fiyag nan namaa ken sak-en, ya matatakho ak khapo ken siya. Siya akhes ay olay sino ay mangakan ken sak-en, et enfiyag is eng-engkhana khapo ken sak-en.

⁵⁸ Sak-en nan tet-ewa ay tinapay ay nalpo id chaya, ay faken kag isnan kinan san am-ayo id sangad-om. Tay nan nangan ischi, khechangna'y natey cha, ngem mo sino nan mangan isnan nay ay kankananak et enfiyag is engkhana."

⁵⁹ Siya chana am-in nan kinwanin Jesus ay nenisos-olo is kasinagoga id Capernaum.

Nan Komaanan nan Tapin nan Disipolos Jesus

⁶⁰ Issan nanngelan nan disipolos Jesus isnan chey ay sos-olona, angsan nan nangwanin, "To! Sikhab pay sa ay sos-olo! Sino nan sa mannge issa?"

⁶¹ Ngem tay ammon Jesus ay cha en-amoto nan disipolosna maipoon isnan infakhana, kinwanina, "En kayo man chadlos ngomaya isnan kinwanik ay?

62 Ngag kay nget mo sa ya ilaenyo sak-en ay Anak si Takho ay tomongcho id chaya ay sikhod ay nalpowak?

63 Nan mangigwa isnan tet-ewa ay fiyag, siya nan Ispirito Santo. Maid mabfalin nan takho. Et nan naycha ay chak kinwani ken chakayo, siya nan mangipaiyali ken chakayo isnan Ispirito Santo ay omipabfiyag.

64 Ngem wad-ay cha nan ad-i mamati ay tapina ken chakayo,” kinwanina. (Tay si Jesus, sikhod ay ammona mo sino nan cheycha'y ad-i mamati, ya mo sino nan at mangitiktok ken siya.)

65 Sa na't kanan, “Siya sa nan mangwaniyak ken chakayo ay maid makaali ay maitapi ken sak-en mod-i sok-ed ona tan-oyan Ama.”

66 Osto'y siya chi, ya ket angsan nan disipolosna ay nanaynan ken siya, ya egay cha't kasin naifoboweg.

67 Sa et kinwanin Jesus isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna, “Chakayo kay, laychenyo ngen akhes ay tomaynan?”

68 Sa et kanan Simon Pedro, “Apo, sino nan kasin mi omayan? Sik-a met yangkhay nan kawad nan kali ay tomakho is engkhana.

69 Ya apchas kami namati, ya chadlos mi inam-mowan ay sik-a chadlo nan Nasantowan ay nalpo ken Apo Dios.”

70 Kinwanin et Jesus ken chaicha, “Ay ke faken sak-en nan namili ken chakayo ay sinpoo ya chwa, nay met achi itakcheg nan esang ken chakayo nan chimonyo.”

71 Si Judas ay anak Simon Iscariote nan kankanan Jesus, tay siya nan awni't manmek

ay mangitiktik ken Jesus, olay mo esang siya isnan sinpoo ya chwa ay disipolosna.

7

Nan Aag-in Jesus ay Ad-i Mamati ken Siya

¹ Osto ay siya chi, intot-oloy Jesus ay namab-aat id Galilea. Ad-in a laychen ay omey id Judea, tay an-anapen nan cheycha'y aap-apon si Judio nan ikkancha ay mamatey ken siya.

² Ngem issan nganngani nan piyastan si Judio ay makwani en Piyastan si Ab-afong,*

³ kinwanin nan aag-in,[†] “Ya ke ka ad-i omey id Judea ay? En ka't achi ta ilaeen nan cheycha'y disipolosmo nan katataa ay ang-angnem.

⁴ Tay maid mangitafon isnan cha na angnen mo laychena ay maammowan isnan katakhottakho. Mo tet-ewa'y cham angnen chana, ipailam ta maammowan ka isnan olay entona isnan lofong.”

⁵ Kinwanicha chi tay olay chaicha ay aag-in Jesus, ad-i cha mamati ken siya.

⁶ Sa et kinwanin Jesus, “Sisya'y egay inomchan nan osto ay timpok. Omey kayo magtek, tay olay ngag ay akhew et nawaya kayo.

⁷ Nan kalotaan nan semekcha, ad-icha mabfalin ay ligten chakayo, ngem lligtencha sak-en, tay ilatakko ay ngaag nan cha cha ik-ikkan.

* ^{7:2} Nan nay ay piyasta ay makwanin Piyastan si Ab-afong, siya na nan timpo ay panemsemkan nan Judio isnan cha cha nen-fafaatan id sangad-om, issan kinmaanancha id Egipto ay cha cha omayan id Canaan. Siya sa tay ab-afong nan inom-omyanancha isnan epat poo ay tawen, ay kawadcha isnan ponchag. † ^{7:3} Ilaenyo nan Mateo 12:46.

⁸ En kayo. Ad-i ak pay laeng omey isnan nay ay piyasta tay egay inomchan nan osto ay timpok.”

⁹ Kinwanina chi sa et nentetee kayet id Galilea.

Nan Kawad Jesus id Jerusalem isnan Piyastan si Ab-afong

¹⁰ Issan nar-osan nan aag-in aay en nakipiyasta id Jerusalem, inmey akhes si Jesus. Eg-ayna inpapaila nan inmayana ta ammowen nan takho.

¹¹ Nan aap-apon si Judio, cha cha anapen siya ay kad-in manalodsod mo ento nan kawadna.

¹² Nan akhes cheycha'y takho, cha cha entibtfi maipoon ken siya. Kanan nan tapina en, “Khawis man chi ay takho.” Nan tapina akhes kanancha en, “Ad-i! Sas-ailowana yangkhay nan katakhotakho!”

¹³ Ngem maid nangipadpadnge isnan apatcha maipoon ken siya, tay omegyat cha isnan cheycha'y aap-apon si Judio.

Nan Nen-isolowan Jesus isnan Piyasta

¹⁴ Isnan tengan si piyasta, inmey nen-isos-olo si Jesus is kaTimplo.

¹⁵ Nataataa san aap-apon si Judio ay mangwanin, “Ya ke pet la angsaangsan nan ammon tona ya egay met nakaachar?”

¹⁶ Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Faken sak-en nan malpowan nan naycha'y isos-olok, mod-i ket malpo isnan namaan ken sak-en.

¹⁷ Mo sino nan menlayad ay mangikkhan isnan laychen Apo Dios, at ammowena nan nalpowan nan isos-olok mo malpo ken Apo Dios paymo malpo ken sak-en yangkhay.

18 Nan takho ay mangisos-olo isnan malpo isnan semekna kannay, et an-anapena nan kaidchayawana. Ngem mo sino nan menwadwad-ay isnan kaidchayawan nan namaa ken siya, et tete-ewa, ya maid engag ken siya.

19 Ad-i ngen inchowan Moises ken chakayo nan lenteg? Ngem maid paat olay esang ken chakayo is mangangnen sidi! Tay ya ke yo laychen ay pomatey mo?"

20 Sa et kanan nan cheycha'y takho, "To! Naananitowan ka! Sino ta nan menlayad ay mamatey ken sik-a?"

21 Sa et kanan Jesus, "Wad-ay nan esang ay inangnek isnan tengaw, ya ke kayo't mataa am-in.

22 Chakayo kay! Segyatanyo nan an-akyo isnan maikawalo ay akhewna, olay mo Sabfacho ay tengaw, ta iyangnenyo nan inflin Moises. (Ngem faken si Moises nan nangifilin isnan kasegyatan nan ong-onga, mod-i ket nan cheycha'y ikik-ityo ay inmon-ona mo siya.)

23 Mo siya sa ay enseyat kayo isnan tengaw ta mangabfolotanyo isnan lenteg Moises, ya ke kayo lomikhett isnan inangnek ay nangipagkhawis isnan am-in nan awak nan esa'y takho isnan tengaw mo!

24 Ad-i kayo enpafapafasol khapo isnan aped yo mail-ila, mod-i ket semkesemkenyo ona mo ngag nan osto," kinwanin Jesus.

Nan Natotyaan nan iJerusalem Maipoon ken Jesus

25 Kinwanin et nan tapin nan iJerusalem, "Ay ke faken si ton-a san laychencha'y pateyen?

26 Ya ke pet wad-ay sina ay enkak-ali isnan sakhang nan katakhotakho, ya maid paat kanan-chha ken siya mo! Ammon ngen nan aap-apo tako ay si tona tet-ewa nan Cristo?

27 Away mangnget faken, tay mo met omali nan Cristo et maid mangammo isnan malpowana, ya si tosa et ammo tako tet-ewa nan nalpowan.”

28 Adi kad issan nen-isolowan Jesus is kaTimplo, inpapangekhena ay nangwanin, “Ammoyo ngen tet-ewa sak-en, ya nan nalpowak? Ngem kanak, faken ko fokfokod ay semek nan inmaliyak, mod-i ket tet-ewa ay wad-ay nan finmaa. Ad-ijo ammo siya,

29 ngem sak-en, ammok siya, tay siya nan nalpowak ya siya nan finmaa.”

30 Sa cha't laychen ay tiliwen siya, ngem maid nakaitoloy ay manme tay sisya'y fakena timpo.

31 Ngem siya kayet ay angsan cha nan namati ken siya. Kinwanicha, “Mo omali nan Cristo, ay ke sa am-am-amed nan ikkana ay katataa ay kaimatonana mo si ton-a?”

Nan Nabfaalan nan Omey ay Maniliw ken Jesus

32 Chinngen nan Fafariseo nan cha entibtfiyan nan takho maipoon ken Jesus, isongnaa-mong cha isnan aap-apon si papachi ay namaa isnan khwarchiya ay en maniliw ken siya.

33 Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Sin-akitan yangkhay nan makitey-ak ken chakayo, sak et tomoli isnan namaa ken sak-en.

34 At awni't omanap kayo, ngem ad-i kayo paat makad-an ken sak-en, tay ad-i kayo makaali isnan kawadko.”

35 Natotya nan aap-apon si Judio ay mangwanin, “Ento nan omayan ton-a ay ad-i tako makad-anan ken siya? At ngen omey isnan entona issa ay ilin si Griego ay makiiliyan nan ib-a tako, ta en na isolowan nan faken Judio?‡

36 Ngag nan laychena ay kanan isnan nangwaniyana en, ‘At omanap kayo, ngem ad-i kayo makad-an ken sak-en.’ Ya, ‘Ad-i kayo makaali isnan kawadko?’ ”

Nan Infaag Jesus ay Tomakho ay Chanom

37 Isnan anongos ay akhew nan piyasta, ay kapapatekhan ay akhew, tinmakcheg si Jesus ay nangiyaangekhe ay nangwanin, “Mo sino nan naew-ew, omali ken sak-en ay ominom.

38 Tay kanan nan kalin Apo Dios en, ‘Mo sino nan mamati ken sak-en, at wad-ay ken siya nan wanga ay omipabfiyag ay en-ay-ayos ay malpo ken siya.’ ”§

39 Nan nay ay infaag Jesus, et maipoon isnan Ispirito Santo ay at chawaten nan takho ay mamati ken siya. Sisya'y egay naichowa nan Ispirito Santo ken chaicha tay chaan nan naidchayawan Jesus isnan nateyana ya linmamakhana.*

Nan Ad-i Enkasiawatan nan Takho

---

‡ **7:35** Nan osto'y naisolat isnan Griego isna et, “*ta en na isolowan nan cheycha'y Griego.*” § **7:38** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Nan mamati ken sak-en, at omayos ay malpo isnan potona nan kawangawangan si matatakho ay chanom.” * **7:39** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay egay kayet (naichowa) nan Ispirito, mo ke tay egay pay naichad-ayaw si Jesus.*”

40 Issan nanngelancha isnan kinwanin Jesus, wad-ay cha nan nangwanin, “Si tona tet-ewa nan sinsin-ed tako ay mamadto.”

41 Nan tapina kinwanichan, “Siya nan Cristo.”

Wad-ay cha magtek nan nangwanin, “Ay ke iGalilea nan Cristo?

42 Ad-i ngen kanan nan naisolat ay kalin Apo Dios en, maiwaned ken David nan Cristo ya malpo id Betlehem ay ilin David?”

43 Tay siya chi ad-i et enkinaawatan nan cheycha'y takho maipoon ken siya.

44 Kanan nan tapina ta tiliwencha siya, ngem maid inmey ay naniliw ken siya.

Nan Ad-i Mamatian nan Aap-apon si Judio

45 Sa et tinmoli nan cheycha'y khwarchiya isnan aap-apon si papachi ya isnan Fafariseo. “Ento pay siya mo? Ke yo egay inyali?” pinootcha.

46 Insongfat nan cheycha'y khwarchiya ay nangwanin, “To! Maid man paat takho is makaangnen isnan ikkana ay enkali!”

47 Kinwanin akhes nan cheycha'y Fariseo, “Ay olay ngen chakayo ya nasailowan kayo akhes?

48 Wad-ay ngen namati isnan cheycha'y aap-apo paymo isnan cheycha'y ib-ami ay Fariseo? Maid!

49 Kecheng achi nan cheycha'y ad-i mangammo isnan lenteg Moises. Machosa cha et ken Apo Dios.”

50 Sa et nenkali si Nicodemo ay esang ken chaicha ay Fariseo. Siya san inmey ken Jesus issan chey. Kinwaninan,

51 “Isnan lenteg tako ay ke aped machosa nan takho, mo ad-i ona masomarya ta maammowan mo ngag nan inangnena?”

52 “Ay ke ka iGalilea akhes ta!” kinwanicha. “Ilaem achi ay khawis nan naisolat ay kalin Apo Dios, ta mangammowam ay maid paat mamadto ay malpo id Galilea.”

Nan Asi ay Fafai

53 Sa et waschin sinmaa,

8

1 ngem si Jesus inmey isnan filig ay Olivo.

2 Wiit pay, sa et tinmoli is kaTimplo, ya inmey akhes am-in nan takho ay nangal-alifongfong ken siya, sa na't intokcho ya insolowana chaicha.

3 Ya ket ay wad-ay nan esa'y fafai ay inyey nan mimistolon si lenteg ya nan Fafariseo ken Jesus ay naaspowan ay nenfasol sinan asi. Inpakhawacha siya is kasakhang nan takho,

4 sa cha't kinwani ken Jesus, “Mistolo, nan nay ay fafai, et naaspowan ay cha mangangnen isnan asi.

5 Naifilin isnan lenteg ay insolat Moises ay mafaog engkhana ay matey nan kag tosa ay takho. Ngag kay nan kanam?”

6 Kinwanicha na ay maneptepeng ken Jesus, ta wad-ay mangichalomancha ken siya.

Ngem nenyoko si Jesus ay nen-isos-olat isnan lechengna is kalota.

7 Ket ay isnan cha cha kayet mamootan ken siya, nenleteg sa na't kanan, “Mo wad-ay ken chakayo nan maid nenfasfasolana, siya nan mang-onay ay mamaog ken siya.”

⁸ Sa et kasin nenyoko ay nen-isos-olat isnan lechengna is kalota.

⁹ Issan nanngelancha isnan kinwanina, cha cha naesang ay kinmaan et inlaplapon nan kaamamaan, engkhana ay kedkecheng si Jesus ya san cheyfafai ay sisya ay tomatakcheg isnan sakhangna nan nataynan ischi.

¹⁰ Nenleteg kasing si Jesus sa na't kinwani isnan fafai en, "Anen, ento cha pay? Maid ngen nanosa ken sik-a?"

¹¹ "Maid Apo," kinwanina.

"Olay sak-en, ad-ik akhes chosaen sik-a. En ka't magtek, ya chokokham nan fasolmo," kinwanin Jesus ken siya.

Si Jesus nan Silaw nan Am-in ay Takho

¹² Awni, kasing inyal-alig Jesus ay nangisolo isnan cheycha'y takho ay nangwanin, "Sak-en nan silaw si katakhotakho. Nan omab-afolot ken saken, et ad-i manalan isnan enfollinget, mod-i ket wad-ay ken siya nan silaw ay omipabfiyag."

¹³ Ya ket kanan nan cheycha'y Fariseo, "Ad-i kaaafolot nan kankanam! Sik-a kannay nan cha manistikho isnan awakmo!"

¹⁴ Sa et kanan Jesus, "Olay mo tistikhowak kannay nan awakko, tet-ewa nan kankanak, tay ammok nan nalpowak ya nan awni't omayak. Chakayo, ad-iyo ammo nan nalpowak ya nan at omayak.

¹⁵ Semek si takho nan pinang-okomyo. Sak-en, ad-ik okomen nan olay sino.

¹⁶ Nay met achi mo sa ya ta en-okom ak, nalen-teg nan angnek tay faken ak kecheng si en-okom,

mod-i ket chwa kami ken Ama ay namaa ken sak-en.

¹⁷ Kanan nan naisolat ay lentegyo ay nan kanan nan chwa ay tistikho, et siya nan maifilang ay tet-ewa.

¹⁸ Siya akhes ay chwa kami ay manistikho isnan awakko, sak-en ya si Ama ay finmaa.”

¹⁹ Sa cha't kanan, “Ya ento kay mampay si Amam mo?”

“Ad-iyo ammo si Ama tay ad-iyo ammo mo sino ak. Mo sa ammoyo sak-en, at ammoyo akhes si Ama,” kinwanin Jesus.

²⁰ Siya chana nan infab-aag Jesus is kasag-en nan kwarto'y mangig-igtowan si siping is kaTim-plo, ay cha na en-isos-olowan. Maid magtek in-mey ay naniliw ken siya tay sisya'y egay inomchan nan osto ay timpona.

Nan Nanokhonan Jesus isnan Ad-i Mamati ken Siya

²¹ Kasin kinwanin Jesus ken chaicha, “At komaan ak, ya awni't omanaanap kayo ngem khechangna'y at matey kayo ay sisya ay egay kapakawan nan fasolyo. Ya ad-i kayo makaali isnan omayak.”

²² Sa et kanan nan aap-apon si Judio, “En na man kanan chi ay? Ay ke na pateyen nan awakna ta kanana en ad-i tako makaeeey isnan omayana?”

²³ Sa na't kanan ken chaicha, “Chakayo, fakin-lolota kayo, ngem sak-en, nalpo ak id tongcho. Kalotaan nan semekyo, ngem sak-en, faken.

²⁴ Kinwanik en awni't matey kayo ay sisya'y egay kapakawan nan fasolyo. Tay mo ad-iyo

patiyen nan kankanak maipoon isnan awakko,* et matey kayo'y matey ay sisya ay egay kapakawan nan fasolyo.”

²⁵ “Sino ka achi mampay?” kinwanicha.

Sa et kanan Jesus, “Sak-en san apchas ko infaafaag ken chakayo engkhana issan lapona.

²⁶ Mo maipoon ken chakayo angsan nan mabfalin ay kanak ay mangipafasol ken chakayo, ngem ifaagko yangkhay ken chakayo isnan lofong nan chinngek ay nalpo isnan kaaafolot ay nangifaa ken sak-en.”

²⁷ Egaycha magtek naawatan ay si Amana nan kankanana.

²⁸ Tay siya chi kinwanin Jesus ken chaicha, “Chakhos yo inpatongcho sak-en ay Anak si Takho isnan kolos, at siya chi nan mamigfikhanyo ay tet-ewa nan kankanak maipoon isnan awakko, ya figfikhenyo akhes ay ad-ik aped angnen nan malpo isnan semekko, mod-i ket nan isolon Ama, siya nan kanak.

²⁹ Wad-ay ay komakadwa nan namaa ken sak-en, ya ad-i omog-okhay, tay kad-in angnek nan malaylaychana.”

³⁰ Issan cha mangmangwaniyan Jesus isna, angsan ay Judio nan namati ken siya.

Nan Cheycha'y Nataked isnan Fasolya nan Cheycha'y Nawayaan

³¹ Sa et kinwanin Jesus isnan cheycha'y Judio ay namati ken siya, “Mo eestenyo ay mangiyangnen isnan sos-olok, tet-ewa ay disipolosko chakayo.

---

* ^{8:24} Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “mo ad-iyu patiyen ay wad-ay ak.” Siya akhes nan wad-ay isnan ikadchwan poo ya walo ay bersikolo.

³² Ya maammowanyo nan kinatet-ewa, ya nan kinatet-ewa pawayaena chakayo.”

³³ Sa cha't kanan, “An-ak met Abraham chakami, ya maid paat namab-aa ken chakami. Ngag nan mangwaniyam en mawayaan kami?”

³⁴ Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa kanak ken chakayo, am-in ay takho ay enfasofasol et enfaan si fasol.

³⁵ Nan faa, ad-i maifilang ay esang isnan pangafong is engkhana. Ngem nan anak, siya nan maifilang ay pangafong is eng-engkhana.

³⁶ Isonga mo pawayaek ay Anak Apo Dios chakayo, tet-ewa ay mawayaan kayo.

³⁷ Ammok ay an-ak Abraham chakayo, ngem laychenyo ay pateyen sak-en tay ad-i somkhep nan sos-olok ken chakayo.

³⁸ Sak-en, chak og-okhochen nan chadlos ko inila ken Ama. Ngem chakayo, angnenyo nan sinoloyo ken amayo.”

³⁹ Sa cha't kanan, “Si Abraham met nan amami.”

Sa et kanan Jesus, “Mo siya sa ay si Abraham nan tet-ewa ay amayo, at man angnenyo akhes nan inangnena.

⁴⁰ Ngem iyan-anapyo nan angnenyo ay matey ken sak-en ay cha mangifaag ken chakayo isnan tet-ewa ay chinngek ken Apo Dios. Maid kag tosa's inangnen Abraham.

⁴¹ Nan sana ay ang-angnenyo et siya nan ekhad amayo.”

Sa cha't kanan, “Faken kami takey. Es-esang nan poonmi ay si Apo Dios yangkhay.”

⁴² Sa et kanan Jesus, “Mo tet-ewa ay si Apo Dios nan Amayo, et laylaychenyo akhes sak-en, tay

inmali ak isna ay nalpo ken siya kannay. Faken sak-en nan nammek ay omali, mod-i ket finaan Apo Dios sak-en.

⁴³ Ya ke yo ad-i paat maawatan nan kanak? Siya sa tay tot-owengenyo nan isos-lok.

⁴⁴ Nan Chimonyo ay amayo nan nalpowanyo, ya laychenyo akhes ay ik-ikkan nan laychena. Pomapatey siya mailapo issan laplapona, ya maid ngotona isnan kinatet-ewa, tay maid kinatet-ewa ken siya. Mo en-engag, siya chi tay ekhadna chadlo ay engngakhan. Siya nan poon si engag.

⁴⁵ Siya tay chak ifaag nan tet-ewa, ya nay siya nan ad-iyo pomatiyan.

⁴⁶ Ay ke wad-ay fasolko is ifaagyo? Ya tay kanak nan tet-ewa, ke kayo ad-i mampay pomati mo?

⁴⁷ Nan anak Apo Dios et chengngena nan kalin Apo Dios. Ad-iyo chengngen nan kalina tay fakena an-ak chakayo.”

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Awakna

⁴⁸ Sa et kanan nan cheycha'y Judio ken siya, “Adingen osto nan kananmi en iSamaria ka ya naan-anitowan ka?”

⁴⁹ “Ad-i ak naan-anitowan. Sak-en, patkhek si Ama, nay pay ya chomopchopis kayo.

⁵⁰ Faken nan kaidchayawak nan an-anapek, ngem wad-ay nan esang ay mangan-anap isnan kaidchayawak, ya siya nan en-okom.

⁵¹ Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan mangiyang-angnen isnan sos-lok, at ad-i katkatey.”

⁵² Sa et kanan nan cheycha'y Judio, “Idwani ammomi ay naan-anitowan ka tet-ewa. Tay natey

si Abraham, ya siya akhes isnan cheycha'y madto, sam et kanan ay mo sino nan mangiyang-angnen isnan sos-olom, ya at ad-i mangippeng isnan etey.

⁵³ Ay ke ka wadwad-ay mo si ama tako ay Abraham ay khechangna'y natey? Ya olay pay san cheycha'y mamadto? Ngag mampet nan semekmo isnan awakmo?"

⁵⁴ Sinomfat si Jesus ay nangwanin, "Mo padchayawak kannay nan awakko, maid silfin nan chayawko. Si Ama ay kananyo en Diosyo, siya nan mangichayaw ken sak-en.

⁵⁵ Ad-iyo am-ammo siya, ngem sak-en, chadlos ko ammo siya. Mo kanak en ad-ik ammo siya, at nalalangkowag ak ay kag ken chakayo. Ngem chadlos ko ammo siya, ya iyang-angnek nan kanana.

⁵⁶ Nenlal-ayad si amayo ay Abraham isnan nangammowana ay awni't ilaena nan omaliyak. Et nang-ep tay inilana."

⁵⁷ Sa et kinwanin nan Judio, "Ya ke akhes maid liman poo's tawenmo ya sam et kanan ay inilam si Abraham?"

⁵⁸ Sa et kanan Jesus, "Tet-ewa kanak ken chakayo, sisya ay eg-ay nawad-ay si Abraham ya wad-ay ak ay sikhod."

⁵⁹ Sa cha't ala ya pichit isnan fato ta faokhencha koma siya, ya ket ay nentafon sa na't ala ya liwet ya kinmaan is kaTimplo.

¹ Issan nanad-alanan Jesus, inilana nan esa'y lalaki ay naiyanak ay ad-i makaila.

² Sa et nensalodsod nan cheycha'y disipolosna ay mangwanin, "Mistolo, sino nan nenfasol is khotok nan naiyanakan ton-a ay ad-i makaila? Nan ngen chakek-ena, paymo siya kannay?"

³ Sa et kanan Jesus, "Faken si ton-a paymo nan chakek-ena nan nenfasol. Siya sa magtek nan inmat ken siya ta maipaila nan kamabfalin Apo Dios ken siya.

⁴ Masapol ay angnen tako idwani ay sisya'y pomapaway nan ipadnon nan finmaa. Tay awni't fomollinget ya maid mabfalin ay enhono.

⁵ Isnan sisya ay kawadko isnan nay ay lofong, sak-en nan silaw nan lofong."

⁶ Osto ay kinwanina chi, nentobfa is kalota ta papitekena, sa na't alaen ay mangikappod isnan matan nan lalaki.

⁷ Sa na't kanan, "En ka enchilam-os isnan ommesan id Siloe." (Nan ayen nan ngachan ay Siloe et nafaa.) Inmey nenchilam-os san lalaki ya ket ay nakaila, sa et sinmaa ay khinmawis.

⁸ Issan nangil-an nan sasagkhongna ya nan cheycha'y nangila ay enlimlimos siya issan chey, kinwanicha, "Ay ke faken na san tomotototokcho ay enlimlimos?"

⁹ Kinwanin nan tapina, "Siya ya!" Ngem wad-ay cha akhes nan nangwanin, "Faken ya! Kak-aagna yangkhay."

Ngem siya kannay nan nangwanin, "Wen, sak-en chi."

¹⁰ Sa cha't pinoot ay nangwanin, "Ento nan inangnen nan matam ay aped makaila?"

¹¹ Sa na't kanan, “Nan takho ay enngachan si Jesus, et inpapitekna nan lota, sa na't inkappod isnan matak ya infaana sak-en ay en menchilam-os id Siloe. Inmey ak ya osto ay nenchilam-os ak, ya kek et makaila.”

¹² Sa cha't kanan, “Ento pay nan kawadna?”
“Tew-an,” kinwanina.

*Nan Namootan nan Fafariseo Maipoon isnan
Khinmawisan nan Nakolap*

¹³ Inyeycha isnan Fafariseo san nakolap.

¹⁴ Idwani, tengaw ay Sabfacho nan nangipapitekan Jesus isnan lota ay nangipakhawisana isnan matan san lalaki.

¹⁵ Kasin pinoot san cheycha'y Fariseo nan inangnena ay nakaila. Sa na't kanan, “Inkap-podna nan pitek isnan matak, sak et chinilam-osan, ya kek et ay makaila.”

¹⁶ Sa et kinwanin nan tapin nan Fariseo, “Faken chi's takho ay nalpo ken Apo Dios, tay ad-in aiyangnen nan ekhad isnan Sabfacho.”

Nay met achi wad-ay nan tapina ay nangwanin, “Ngag nan ikkan nan fomafasol ay en-angnen si kag todi ay katataa ay kaimatonan?” Ya ad-i cha't enkasiawatan.

¹⁷ Kasin cha kayet pinoot isnan sikhod ay nakolap ay nangwanin, “Kanam ay inpagkhawisna nan matam, ngag kay nan kanam maipoon ken siya?”

Sa na't kanan, “Siya nan esa'y mamadto.”

¹⁸ Nay met achi ad-i kayet patiyen nan aap-apon si Judio ay sikhod ay nakolap nan chey ay lalaki ya ket ay makaila. Tay siya chi inpaayagcha nan chakek-ena,

19 ya pinootcha ay mangwanin, “Si ton-a ngen nan anakyo ay kananyo en naiyanak ay nakolap? Ngag nan inangnena ay aped nakaila idwani?”

20 Sinmongfat nan chakek-ena ay nangwanin, “Wen, ammomi ay si tona nan anakmi, ya ammomi ay naiyanak ay nakolap.

21 Ngem ad-imu ammo mo ngag nan inikkana ay makaila idwani, ya mo sino nan nangipagkhawis isnan matana. Pootenyo achi ken siya tay nengangan met siya. At man siya kannay nan mangwani.”

22 Siya sa nan kinwanin nan chakek-ena, tay omegyat cha isnan aap-apon si Judio, tay apchas cha natotya ay mo wad-ay mangwani ay si Jesus nan Cristo, at matlad isnan sinagoga.

23 Siya na nan khotok nan nangwaniyan nan chakek-ena en, “Pootenyo achi ken siya, tay nengangan met siya.”

24 Sa cha't kayet inpaayag isnan ikapidwa san chey nakolap ay mangwanin, “Isapatam ken Apo Dios nan tet-ewa, tay ammomi ay fomafasol nan chey ay takho.”

25 Sa na't kanan, “Ad-ik ammo mo fomafasol chi paymo ad-i. Nan magtek yangkhay ammok et, sak-en, sikhod chadlo ay nakolap ak, ya ket idwani makaila ak.”

26 Kasin cha't kanan, “Ngag mampay nan inangnena ken sik-a? Ngag nan inangnena isnan matam ta makaila?”

27 Sa na't kanan, “Apchas ko et infaag ken chakayo, ngem ad-iyu laychen ay mannge. En yo man kasin poopooten ay? Away mampet laychenyo ay enfalin ay disipolosna akhes?”

²⁸ Sa cha't chilawen ay mangwanin, “Sik-a nan disipolosna. Chakami, disipolos Moises.

²⁹ Ammomi ay nakitottot-oya si Apo Dios ken Moises, ngem si tod-i kay? Olay nan nalpowan, ad-imu pay ammo!”

³⁰ Sa et kanan san lalaki en, “Ya ke chadlos katataa sa! Tay ke yo pet ad-i ammo nan nalpowan olay mo inpagkhawisna nan matak!

³¹ Ammo tako met ay ad-i chengngen Apo Dios nan fomafasol. Ngem chengngena ay chengngen nan olay sino ay menchayaw ken siya ya mangangnen isnan nemnemna.

³² Maid paat nadnadnge engkhana issan laplapon nan lofong, ay wad-ay nangipagkhawis isnan matan nan takho ay naiyanak ay ad-i makaila.

³³ Mo egay nalpo ken Apo Dios, maid kamab-falina.”

³⁴ Sa cha't kanan ken siya, “Ya ke ka akhes naiyanak ay ngaag, ya cha ka la kaisolosolo ken chakami?” Sa cha't inpakaan siya.

Nan Takho ay Ad-i Mamati ken Apo Dios et Maiyalig ay Nakolap

³⁵ Chinngen Jesus nan nangipakaanancha ken siya, ya issan nangchanana ken siya kinwanina, “Ay mamati ka ngen isnan Anak si Takho?”

³⁶ Sa na't kanan, “Apo, ibfakham ed mo sino siya ta sak et mamati ken siya?”

³⁷ “Inilam et siya, ya siya nan cha makitot-oya ken sik-a idwanin,” kinwanin Jesus.

³⁸ Sa na't kanan, “Apo, mamati ak.” Sa et nenfal-intomeng isnan sakhang Jesus.

39 Sa et kanan Jesus, “Nan inmaliyak isnan lofong, et siya kannay nan masisyanan nan takho, tatno nan takho ay mamigfig isnan osto ay kasasaadna ay maiyalig ay nakolap, et makaila chadlo, ya nan mangwanin makaila cha, et enfalin cha ay kag nakolap.”

40 Wad-ay nan tapin nan Fariseo ay naisasag-en ken Jesus, ya osto'y chinngecha nan kinwanina, pinootcha ken siya ay mangwanin, “Ad-im met kanan en nakolap kami akhes, ad-i ngen?”

41 Kinwanin et Jesus, “Mo tet-ewa ay nakolap kayo, maid makwaniyanyo. Ngem idwani tay kananyo ay makaila kayo, sisya kay man nan fasolyo,” kinwanina.

10

Nan Al-alig Maipoon isnan Omap-aponan si Karnilo

1 Sa et inyalig Jesus ay mangwanin, “Tet-ewa kanak ken chakayo, nan takho ay ad-i mangikwa isnan segpan mod-i ket komalab isnan faken segpan ay somkhep isnan omap-aponan si karnilo, et mangaakew ya kakaegyat.

2 Nan chadlo mangikwa is kasegpan et siya nan osto ay enpaspastor isnan karnilo.

3 Siya nan paskhepen nan manoktokkhong isnan segpan. Ya nan karnilo, imatonancha nan kalina isnan mangayakhana isnan ngadngachancha ay mangifal-ana ken chaicha.

4 Et mo infalana am-in chaicha, ipangona chaicha ya onochencha siya, tay ammocha nan kalina.

5 Ad-icha omon-onod isnan teken, mod-i ket ilayyawancha tay ad-icha ammo nan kalina.”

6 Siya na nan inyal-alig Jesus ken chaicha, nay met achi egaycha naawatan nan laychena ay kanan.

Si Jesus nan Kakhawisan ay Enpaspastor

7 Tay siya chi, kasin inyal-alig Jesus ay nangwanin, “Tet-ewa kanak ken chakayo, sak-en nan segpan si karnilo.

8 Mangaakew ya kakaegyat nan am-in ay nangona ay aped inmali mo sak-en, ngem egay chingen nan karnilo chaicha.

9 Tet-ewa, sak-en nan segpan, ya mo sino nan somkhep ay manalan ken sak-en, et enkhagkhawis. Ya kag cha karnilo ay nawaya ay somkhep ya fomala ay en men-ang-anglod.

10 Maid kasin teken si aliyen nan mangaakew, mod-i yangkhay mangakew, enpatey ya enpakawas. Sak-en, inmali ak ay mangigwa isnan takho isnan khawigkhawis ay fiyag, ay mam-aid kolangna.

11 “Sak-en nan khawis ay enpaspastor. Nan khawis ay enpaspastor, et ikateyana nan karnilona isnan mangisalakana ken chaicha.

12 Nan magtek aped masilsilchowan ay mangitokkhong koma isnan karnilo, ya faken osto ay enpaspastor ay manallaken ken chaicha, iwayangna nan karnilo ya lomayaw, mo ilaena nan enpatpatey ay atap ay enkik-iwi ay omal-ali. Tay siya chi, at nawaya nan atap ay enkik-iwi ay en manokmat isnan karnilo, sa na't pen paapoken chaicha isnan entona.

13 Wen, lomayaw siya tay silchona yangkhay nan semsemkena ya maid ngotona isnan karnilo.

14-15 “Sak-en nan khawis ay enpaspastor. Si Ama, chadlos na ammo sak-en ya chadlos ko ammo akhes siya. Siya akhes ken sak-en, chadlos ko ammo nan paspastolak, ya chadlos cha akhes ammo sak-en. Et ikateyak nan karnilok ay mangisalak ken chaicha.

16 Wad-ay kayet nan tapina ay karnilok ay ad-i malpo isnan nay ay naiyapon. Masapol ay itapik akhes chaicha. At chengngenchana nan kalik, ya at es-esang nan maamongan nan karnilok, ya esang akhes nan pastorchha.

17 “Siya na nan khotok nan menlaylaychan Ama ken sak-en, et tay ad-ik ikedse mod-i ket iyoyak nan fiyagko, ta sak et chadlo kasin matakho.

18 Maid mangala isnan fiyagko mo ad-ik ipalofos, tay kikhad ak ay mangiyoya. Tay sak-en, wad-ay kalebengak ay mangichawchaw isnan fiyagko, ya wad-ay kalebengak ay kasin matakho. Siya na nan inflin Ama ken sak-en.”

19 Ket ay ad-i kasin enkasiawatan nan cheycha'y Judio maipoon isnan kinwanin Jesus.

20 Angsan ken chaicha nan nangwanin, “Ya naan-anitowan pay sa! Nalewlew sa ay takho! Cha yo maachi cha chengchengnen siya!”

21 Kinwanin akhes nan tapina, “Faken sa's kalin si naan-anitowan ya! Ay ke makaipagkhawis nan anito isnan matan nan nakolap?” kinwanicha.

Nan Nangad-iyan nan Judio ken Jesus

22 Idwani inomchan nan Piyasta ay Panem-semkan isnan Nabindisyonan nan Timplo id Jerusalem.* Timpon si lateng chi,

23 ya wad-ay si Jesus ay nanad-alan isnan makwanin fangstar Solomon is kaTimplo.

24 Sa et nap-onap-on kasin nan cheycha'y Judio isnan kawadna sa cha't kanan, "Ayaka man chi's omipasesegchanam! Mo sik-a achi nan Cristo et ilatakmo ay mangifaag ken chakami."

25 Sa et kinwanin Jesus, "Apchas ko kinwakin-wani ken chakayo ya! Ngem ad-iyo met patiyen. Nan naycha'y chak ang-angnen ay mangitakcheg ken Ama, siya kannay chana nan mangitet-ewa maipoon ken sak-en.

26 Nay pay ya ad-iyo patiyen tay faken ko karnilo chakayo.

27 Nan karnilok chengngencha nan kanak, ya ammok chaicha, ya onochencha sak-en.

28 Agtak chaicha is fiyag ay maid pengpengna. Ad-i cha madchongaw, ya maid makaok-okat ken chaicha ken sak-en.

29 Si Ama ay nangichowa ken chaicha ken sak-

* **10:22** Isnan nay ay piyasta, maipaspasmek isnan cheycha'y Judio nan nanallosancha isnan Timplo ay linogkhitan nan fosocha id sangad-om. Tay issan naafakancha, sinkhep nan fosocha nan Timplon Apo Dios ay maipawa ay segpen nan olay sino mod-i yangkhay nan papachi. Adi kad awni issan nangafakancha isnan fosocha, naamong cha am-in ta chalosancha ya kasin cha khab-en is osto ay enhayawan ken Apo Dios. Tay siya chi tinnawen ay maam-among cha ta manemsemkancha isnan kasin nabindisyonan nan Timplo id sangad-om.

en, et siya nan katotongchowan isnan am-in,[†] ya maid makaok-okat ken chaicha ken Ama.

³⁰ Sak-en ya si Ama et es-esang kami.”

³¹ Osto'y siya chi ya ket waschin nenpichit is fato ta faokhencha siya.

³² Sa et kanan Jesus, “Angsan nan khawis ay chak inangnen ay inpadnon Ama. Ibfakhayo achi mo ngag ay chono nan inangnek ay khotokna is fomaokhanyo.”

³³ Sa et kanan nan cheycha'y Judio, “Faken isnan khawis ay chono nan menfaokhanmi ken sik-a, mod-i ket tay amsiwem si Apo Dios. Tay takho ka yangkhay, ya sam et khab-en nan awakmo ay Dios!”

³⁴ Kinwanin Jesus, “Ad-i ngen wad-ay nan naiso-lat isnan lentegyo ay kinwanin Apo Dios en, ‘Chakayo et dios kayo’?[‡]

³⁵ Ammo tako ay maid paat maiwasit ay kalin Apo Dios. Et mo siya sa ay dios nan pangwanin Apo Dios isnan cheycha'y nanawat isnan kalina,

³⁶ ngag kay nan aped yo mangwaniyan ay amamsiwek si Apo Dios? Tay sak-en nan pinilina ya infaana isnan lofong, ngag nan mangwaniyanyo ay am-amsiwek siya isnan mangwaniyak en, ‘Sak-en nan Anak Apo Dios’?

³⁷ Mo sa ad-ik cha angnen nan inpadnon Ama, et lebfengyo ay ad-i pomati.

³⁸ Nay met achi tay siya chi nan chonchonnek, olay man ad-iyo patiyen sak-en, mo ket patiyenyo nan ang-angnek, ta mampay ammowenyo ya

[†] **10:29** Mabfalin ay nan teken ay laychena ay kanan et, “Nan inchowan Ama ken sak-en, et wadwad-ay mo nan am-in ay ngag sisa.”   [‡] **10:34** Ilaenyo nan Salmo 82:6.

maawatanyo ay si Ama et wad-ay ken sak-en, ya wad-ay ak akhes ken Ama.”

³⁹ Laychencha't kasin ay maniliw ken siya, nay met achi apchas na inlayawan chaicha.

⁴⁰ Sa et kinmaan ischi ya finmas-ang isnan wanga ay Jordan ay nenfonfonyakhan Juan issan laplapona, ya natanee ischi.

⁴¹ Nap-onap-on cha kasin nan angsan ay takho ken siya ya cha cha kanan ay matotya, “Maid paat inang-angnen Juan is katataa ay maton, ngem am-in ay kinwanina maipoon ken tona et tet-ewa.”

⁴² Sa et angsan cha nan namati ken siya ischi.

11

Nan Nateyan Lazaro

¹ Idwani, wad-ay id Betania ay ilin cha Maria ken Marta nan masasakit ay akhicha ay si Lazaro.

² Si Maria nan awni't mangilana isnan fangfango is kasikin Jesus, sa na't ponasan isnan fookna. Si Lazaro ay akhina nan masasakit.

³ Tay siya chi, wad-ay nan finaan cha Maria ken Marta ay omey mangwani ken Jesus, “Apo, ensaksakit nan aloyosmo ay laylaychem.”

⁴ Issan nanngelan Jesus ischi kinwanina, “Nan sakit Lazaro ay sana et ad-in a ikatey sa, mod-i ket ta maipaila nan katangtangachan Apo Dios, ya ta siya akhes chi nan maipail-an nan katangtangachak ay Anakna.”

⁵ Olay mo laylaychen Jesus nan naycha ay sing-i ay cha Maria, Marta ya si Lazaro,

⁶ ngem issan nanngelana ay ensaksakit si Lazaro, ket ay nentee kayet is chwa'y akhew is kakawadna.

⁷ Sa na't kinwani isnan disipolosna, "Tomoli tako't id Judea."

⁸ Sa cha't kanan, "Mistolo, ya ke kaatna yangkhay san akit et mamaokhan nan aap-apon si Judio ken sik-a, ya sam et kanan en tomoli ka kasin?"

⁹ Ket ay inyal-alig Jesus ay nangwanin, "Ad-i ngen wad-ay nan sinpoo ya chwa ay olas isnan sin-akhew? Mo manalan nan takho isnan mag-akhew, ad-i maisakhaw tay wad-ay nan silaw nan lofong ay manatangkhew ken siya.

¹⁰ Ngem mo manalan isnan lafi, maisakhaw tay maid nan silaw ken siya."

¹¹ Intoptop Jesus ay nangwani kayet en, "Mamaek nan liwid tako ay si Lazaro, ngem omey ak ta ennak fangonen."

¹² Sa et kanan nan disipolosna, "Apo, mo achi mamaek, et awni't khomawis."

¹³ Kinwanicha chi tay kananchan mo mamaek yangkhay siya. Ngem nan pet etey Lazaro nan laychen Jesus ay kanan.

¹⁴ Inlallatak et Jesus ay nangwanin, "Natey si Lazaro.

¹⁵ Ngem tay enkhawisanyo, enlal-ayad ak tay maid ak isnan nateyana, tatno fomikas nan pammatiyo. En tako ilaen siya."

¹⁶ Si akhes Tomas ay makwani en Apik, kinwanina isnan iib-ana ay disipolos, "Maifoweg tako ken siya olay mo maitapi tako ay matey."

Si Jesus nan Manakho isnan Natey ya nan Kalpowan si Fiyag

¹⁷ Issan inomchanan cha Jesus id Betania, inam-mowancha ay apchas naiyey si Lazaro ya ikap-at et ay akhewna ay naikaob.

¹⁸ Tolo'y kilomitro yangkhay nan kaadchawin nan Betania id Jerusalem,

¹⁹ et angsan nan Judio ay cha inmey is afong cha Marta ken Maria, ay nenliwliwa ken chaicha isnan nateyan nan akhicha.

²⁰ Osto ay chinngen Marta ay omal-ali si Jesus, inmey ay nanab-at, ya nakhayad si Maria is afong.

²¹ Kinwanin Marta ken Jesus, “Apo, mo sa ya wad-ay ka issan chey, et egay natey nan akhik.

²² Ngem ammok ay olay pay idwani et mo ngag nan kedchawem ken Apo Dios, ichowana'y ichowa ken sik-a.”

²³ Sa et kinwanin Jesus ken siya, “Kasin foman-gon nan akhim.”

²⁴ “Wen, ammok ay awni't kasin fomangon isnan kasin matakhowan nan am-in is kaomod-chiyan si akhew,” kinwanin Marta.

²⁵ Sa et kanan Jesus, “Sak-en nan manakho isnan matey, ya nan kalpowan si fiyag. Mo sino nan mamati ken sak-en, olay mo matey matatakho kayet.

²⁶ Ya mo sino nan matatakho ya mamati ken sak-en, at ad-i matey is eng-engkhana. Patiyem ngen na?”

²⁷ Sa na't kanan, “Wen, Apo. Patiyek ay sik-a nan Cristo, ay Anak nan Dios, ay sadsad-enmi ay omali isnan lofong.”

28 Osto'y kinwanina chi, sinmaa ay nangayag ken Maria ay akhina. Inyak-akitna ay nangwanin, “Wad-ay si Mistolo, ya ipaay-ayagna sik-a.”

29 Osto'y chinngena chi, ala na't ya ligwat ya inmey ay nangila ken siya.

30 Sisya kayet si Jesus isnan kawadna ay en nangil-an Marta ken siya, ya egay chadlos chinmapos isnan ili.

31 Nan cheycha'y Judio ay nenliwliwa ken Maria is afong, et inonodcha siya issan nangil-ancha ken siya ay naligwat ay finmala. Kanancha en away nget omey is kakaofan ay en men-akha ischi.

32 Inomchan si Maria isnan kawad Jesus, ya issan nangil-ana ken siya, inmey nenfalintomeng isnan sakhangna* ay mangwanin, “Apo, mo sa ya wad-ay ka issan chey, et egay natey nan akhik.”

33 Issan nangil-an Jesus ay cha en-akha si Maria, ya olay akhes nan cheycha'y Judio ay naifoweg ken siya, ensakisakit nan semekna ya chadlos ay nensasanga

34 ay nangwanin, “Ento nan nangiyanyo ken siya?”

“Ali ka ta ilaem, Apo,” kinwanicha.

35 Nensibsifek si Jesus.

36 Sa et kinwanin nan cheycha'y Judio, “Ilaenyo, chachama nan layadna ken siya.”

37 Wad-ay cha magtek nan tapina ay nangwanin, “Ya ke siya ay nangipagkhawis isnan matan nan chey ay nakolap ya ay ke ad-i ngen akhes nakaisalak ken Lazaro ta ad-i matey?”

* **11:32** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “nenfalintomeng is kasikina.”

Nan Namangonan Jesus ken Lazaro isnan Etey

³⁸ Adi kad nensakisakit kasin nan semek Jesus, sa cha't inomchan is kaliyang ay naipay-an Lazaro ay naenfan si fato.

³⁹ Ke na't kanan, "Kaanenyo nan naiyeneb ay fato."

Sa et kinwanin Marta ay kafabfaiyan san natey, "Apo, apchas pay inmakhab tay nay epat et ay akhewna idwani ya!"

⁴⁰ Sa et kanan Jesus, "Egayko ngen kinwani ken sik-a en mo mamati ka et ilaeem nan katangtanggachan Apo Dios?"

⁴¹ Kinaancha nan fato. Sa et nentangad si Jesus ay nangwanin, "Ama, enyaman ak tay chinngem sak-en.

⁴² Ammok ay kad-in chengngem sak-en, ngem kanak na ta chengngen nan naycha'y takho ay wad-ay isna, ya patiyencha ay finaam sak-en."

⁴³ Osto ay inlowalona chi, inpapangekhena ay nangwanin, "Lazaro, fomala ka."

⁴⁴ Sa et finmala si Lazaro ay napotipotan is lopot si natey nan limana ya sikina, ya naapongutan nan kamesna. Sa et kinwanin Jesus, "Okfayanyo ta mawayaan."

Nan Natotyaan nan Aap-apon si Judio ay Mangipapatey ken Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Osto'y siya chi, ya ket angsan isnan cheycha'y Judio ay inmey nangila ken Maria, nan namati ken Jesus issan nangil-ancha isnan chey ay inangnena.

⁴⁶ Ngem nan tapina, inmey cha insodsod isnan Fafariseo nan inangnen Jesus.

47 Sa et inpachakhop nan Fafariseo ya nan aapapon si papachi nan aap-apon si Judio. Sa cha't kanan, “Ngag kay nan ikkan tako? Tay ke angsan nan ik-ikkan tosa ay katataa ay kaimatonana.

48 Mo ogkhayen tako siya ta cha na't angnen nan angnen, at awni't patiyen si katakhotakho. Kecheng, awni't omali nan okom si iRoma ay mangipappakawas isnan Timplo ya nan ili tako.”

49 Sa et nenkali si Caifas ay katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen. Kinwanina, “Maid paat ammoyo!

50 Ad-iyo ngen maawatan ay khagkhag-awis mo matey nan esa'y takho ta matakho nan omili, ya ta ad-i mapakawas nan ili?”

51 Nan nay ay kinwanin Caifas et egay nalpo isnan nemnemna, mod-i ket tay siya nan katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen, inpapadton Apo Dios ken siya nan at mateyan Jesus pala isnan kakailiyana.

52 Ya faken yangkhay magtek nan Judio, mod-i ket olay akhes nan am-in ay an-ak Apo Dios ay nawalawalas isnan entona ta amongena chaicha ta maesang cha.

53 Tay siya chi, engkhana issan chey ay akhew, kad-in natotya cha mo ngag nan ikkancha ay mangipapatey ken Jesus.

54 Siya chi nan khotokna is egay chadlos nakifob-owekhan si Jesus isnan Judio, mod-i ket kinmaan ya inmey isnan ili ay Efraim ay sag-en nan ponchag, ya nentee cha ischi isnan disipolosna.

55 Idwani, nganngani et nan Piyastan si Judio ay Paskua, ya angsan cha nan nanikid id

Jerusalem ay nalpo isnan kabfakhaang ta en cha ona iyangnen nan kachalosancha ay makaanan nan ab-afikhench, esa pay omchan nan timpon si piyasta.

⁵⁶ Cha cha kannay il-ilaen mo wad-ay si Jesus, ya isnan nadchakhopancha is kaTimplo, natotya cha ay mangwanin, “Ngag nan kananyo? Ay ke omali siya ay makipiyasta?”

⁵⁷ Nan akhes aap-apon si papachi ya nan Fariseo, infilinchcha isnan takho ay mo wad-ay mangammo isnan kawad Jesus, et ifaagcha, ta en cha tiliwen.

12

Nan Nenlanaan Maria ken Jesus (Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

¹ Isnan sisya'y chaan nan enim ay akhew esa pay wad-ay nan Piyasta ay Paskua, inmey si Jesus id Betania ay ilin Lazaro ay finangona isnan etey.

² Nenpakan cha isnan kaidchayawan Jesus, ya si Marta nan nenhag-ao. Si Lazaro nan esang isnan cheycha'y nakikan ken Jesus.

³ Si akhes Maria, inmala is pagkatlon si esa'y kilo* ay kanginaan ay nafanglofanglo ay telen ay lana ay makwani en nardo, ya inlanana is kasikin Jesus, sa na't pinnonasan isnan fookna. Ya napno nan afong isnan fanglona.

⁴ Ya ket kinwanin Judas Iscariote ay esang isnan disipolos Jesus (ya awni't mangitiktik ken Jesus),

---

* **12:3** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et **litra**, ay nganganani pagkatlon si esa'y kilo.

⁵ “En man egay et yangkhay nailako na ay fang-fanglo is kaat ay lifo[†] ta sa et maichowa isnan posisi ay?”

⁶ Ngem si Judas, egayna kinwani chi mo ke tay isakitna nan posisi, mod-i ket tay mangaakew siya ya siya akhes nan mangeegnan isnan sipingcha, ya cha na iliwet nan tapina ay naipaigto ken siya.

⁷ Sa et kanan Jesus, “Ngag ngotom ken Maria, tay iniigtona na engkhana idwani ay mangisakhana isnan awakko isnan sak maikaofan.

⁸ Nan posisi, kad-in wad-ay cha isnan kawadyo. Ngem sak-en, ad-i ak wawawawad-ay ken chakayo.”

Nan Natotyaan nan Aap-apon si Judio ay Mangipapatey ken Lazaro

⁹ Chinngen nan angsan ay Judio ay wad-ay si Jesus id Betania, sa cha't inmey. Ngem faken yangkhay si Jesus nan khotok si inmayancha ischi, mod-i ket tay laychencha akhes ay ilaen si Lazaro ay finangona isnan etey.

¹⁰ Tay siya chi, natotlag nan aap-apon si papachi ta itapicha akhes si Lazaro ay mangipapatey,

¹¹ tay midkakay isnan natakhowna nan sinmiyanan nan angsan ay Judio ken chaicha ta matati cha ken Jesus.

Nan Inomchanan Jesus id Jerusalem ay Kaidchayawana

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

[†] **12:5** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*is tolon khasot ay denaryo.*” Nan esa'y denaryo, siya nan esa'y akhew ay silchon si enlaglagfo.

12 Issan kawaksana, nan cheycha'y angsan ay naamong ay en nakipiyasta, et chinngecha ay omal-ali si Jesus id Jerusalem.

13 Sa cha't inmala is tofon si kag inyog,[‡] ya inmey cha ay nanab-at ken Jesus ay waschin nangifog-fokhaw, “Machad-ayaw ka!§ Bindisyonan Apo Dios sik-a ay omali ay mangitakcheg ken siya!* Bindisyonan Apo Dios sik-a ay Alin nan Israel!”

14 Osto kannay ay inpaalan Jesus nan innanak si dangki, et nensakay, kag isnan naisolat ay kalin Apo Dios ay mangwanin,

15 “Chakayo ay iJerusalem, ad-i kayo omeg-egyat,

tay naay omal-ali nan Aliyo
ay ensasakay isnan anak si dangki!”†

16 Egay paat naawatan nan cheycha'y disipolos Jesus nan chey ay cha maangnen isnan chey kannay ay timpo. Ngem issan naipatakhowan Jesus ay nail-an nan katangtangachana, ke cha't ay sinmek ay naisolat isnan kalin Apo Dios nan chey ay maipoon ken siya, ya nan chey ay cha cha inang-angnen ken siya.

17 Idwani, nan cheycha'y angsan ay nangila isnan nangayakhan Jesus ken Lazaro is kaliyang ay

‡ **12:13** Nan ekhad nan Judio, et omala cha isnan tofon nan kag inyog ay mangiyaplag isnan chalan ay ikwan nan apocha, paymo ippayapay chachi ay manayaw ken siya. § **12:13** Nan kalin nan Judio isna et, **Hosanna**. Nan laychena ay kanan et, **fomachang ka**, paymo, **omisalak ka**. * **12:13** Ilaenyo nan Salmo 118:25,26.

† **12:15** Nan ekhad si ali id kasin, et mo somag-en isnan esa'y ili ay ensasakay isnan kafaryo, kaawatan ay khofat nan inalina. Ngem mo ensasakay isnan dangki, kaawatan akhes ay talna nan inalina. Ilaenyo nan Zacarias 9:9.

namangonana ken siya isnan etey, et inmey cha infab-aag nan inmat.

¹⁸ Adi kad angsaangsan nan inmey ay nanab-at ken Jesus, tay chinngecha nan chey ay inikkana ay katataa ay kaimatonana.

¹⁹ Sa et cha kankanan nan Fafariseo en, “Ilaenyo! Maid mabfalin tako tay nay onochen si katakhotakho siya ya!”

Maipaila nan Katangtangachan Jesus isnan Mateyana

²⁰ Isnan cheycha'y nanikid id Jerusalem ay en manad-ayaw ken Apo Dios isnan chey ay Piyasta, wad-ay cha nan Griego.

²¹ Inmey cha ken Felipe ay nangwanin, “Apo, laychenmi ay ilaelen si Jesus.” Si Felipe, et iBetsaida id Galilea.

²² Idwani, inmey infaag Felipe na ken Andres. Sa cha't nenfoweg ay inmey ay nangifaag ken Jesus.

²³ Sa et kinwanin Jesus ken chaicha, “Inomchan et nan timpo ay mail-an nan katangtangachak ay Anak si Takho.

²⁴ Kag isnan esang ay fin-i. Tet-ewa kanak ay mo ad-i ona mais-ek nan esang ay fin-i ta machonot ya tomofo, et sisya'y es-esang kayet. Ngem mo mais-ek ya machonot at tomofo ya mamkhas is ad-acha.

²⁵ Olay sino issa ay chadlos menfalor isnan fiyagna, et khechangna'y amasena. Ngem mo sino akhes nan ad-i chadlos menfalor isnan fiyagna isnan lofong, et siya nan mennonongnong isnan fiyagna ay maid pengpengna.

26 Mo sino nan menlayad ay ensilfi ken sak-en, masapol ay maifoweg ken sak-en, ta mo ento nan kawadko wad-ay siya. Ya ichyaw Ama nan olay sino ay ensilfi ken sak-en.”

Nan Nangifag-an Jesus isnan Eteyna

27 Kinwanin kayet Jesus, “Ad-i tomke nan semekko, ya ngag koma nan kanak? Ay kek kanan en, ‘Ama, isalakam sak-en isnan omali ay likhatko idwanin.’ Ad-i, tay siya na ay likhat nan khotok nan inmaliyak.

28 Nan kanak, ‘Ama, padchayawam et nan ngachanmo!’ ”

Ya ket id chaya wad-ay nan nadnge ay kali ay nangwanin, “Pinadchayawak et nan ngachanko ya nay kasik angnen.”

29 Chinngen nan cheycha'y angsan ay takho ay wad-ay ischi nan kali, ya kanancha en mo nenkeleb. Wad-ay cha akhes nan nangwanin, “Nenkali nan anghel ken siya.”

30 Sa et kanan Jesus, “Nan chey ay kali ay chinngeyo, et enkhawisanyo, ya faken pala ken sak-en.

31 Idwanin et nan maokoman nan katakhotakho isnan lofong, ya siya akhes nan maafakan Satanas ay ap-apo isnan nay ay lofong.

32 Et mo maipatongcho ak isnan nay lota at lalayak am-in nan takho ta omali cha ken sak-en.”

33 Siya na nan infaagna ta ipaammona mo ngag nan angnena ay matey.

34 Sa et kinwanin nan cheycha'y takho ken siya, “Ngag nan mangwaniyam en awni't maipatongcho nan Anak si Takho? Ad-i ngen kanan nan

lenteg en, nan Cristo et matatakho is engkhana?
Sino ngen nan Anak si Takho?”

³⁵ Sa et inyalig Jesus ay nangwanin, “Sin-ak-itam yangkhay nan wad-ayan nan silaw ken chakayo. Ilaenyo ta manalan kayo isnan kakawad nan silaw, ta ad-i kayo malabfiyan. Tay nan manalan isnan kaab-afollinget, ad-inamammo nan omayayana.

³⁶ Isnan sisya ay wad-ayan nan silaw ken chakayo, patiyenyo chi ta enfalin kayo ay takho ay masisilawan nan semekna.”

Nan Egay Namatiyan nan Judio

Issan nangwaniyan Jesus ischi, kinmaan ya egay et nenpap-aila ken chaicha.

³⁷ Olay angsan nan cha na inpaila isnan sakhangcha ay katataa ay kaimatonana, ad-icha kayet patiyen siya.

³⁸ Siya na nan naangnenan nan kinwanin Isaias ay mamadton Apo Dios id sangad-om,
“Apo, ay ke man wad-ay namati isnan infab-aagmi?

Ya ay ke man wad-ay namigfig isnan kamabfal-inmo?”‡

³⁹ Ad-i cha kay man mamati tay kinwanin Isaias,

⁴⁰ “Kag kinimit Apo Dios nan matacha

ya inpakekentegna nan semekcha,§

ta ad-icha ippey nan kafaelan nan mata ya semekcha ay mangila ya mangawat,

---

‡ **12:38** Ilaenyo nan Isaias 53:1. § **12:40** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*inpakekentegna nan posocha.*”

ya sa cha't somakhong ken sak-en ay Dios ta
pakhawisek chaicha."*

41 Kinwanin Isaías na tay inilana id sangad-om
nan katangtangachan Cristo, sa na't infaag nan
maipoon ken siya.

42 Nay met achi, olay isnan aap-apon si Judío,
wad-ay nan angsan ay namati ken siya, ngem
khapo tay omegyat cha isnan Fafariseo, egaycha
inpap-aammo, ta ad-i cha matlad isnan sinagoga.

43 Pawadwad-encha nan kaidchayawancha is-
nan takho mo nan kaidchayawancha ken Apo
Dios.

Maokom nan Takho isnan Sos-olon Jesus

44 Inpapangekhen Jesus ay nangwanin, "Nan
mamati ken sak-en, faken yangkhay sak-en nan
patiyena, mod-i ket olay akhes nan namaa ken
sak-en.

45 Ya mo sino nan mangila ken sak-en, il-ilaena
kannay nan namaa ken sak-en.

46 Inmali ak ay kag silaw isnan lofong, ta nan
am-in ay mamati ken sak-en et ad-i cha entetee
isnan follinget.

47 Mo sino nan aped yangkhay manmannge is-
nan isos-olok ya ad-ina paat iyangnen, faken sak-
en nan mangokom ay manosa ken siya. Tay egay
ak inmali isnan lofong ay mangokom isnan takho,
mod-i ket inmali ak ay mangisalak ken chaicha.

48 Nan mangad-i ken sak-en ya isnan sos-olok, et
maokom ay maokom. Nan chak kannay kinkin-
wani nan kaidchalanan nan kaokomana ay kad-
chosaana is kaomodchiyan si akhew.

* **12:40** Ilaenyo nan Isaías 6:10.

49 Tay faken ak si aped manmanmek isnan ifag-fakhak, mod-i ket si Ama ay finmaa nan nangifilin isnan am-in ay isos-olok ya kankanak.

50 Ya ammok ay nan filina nan mangischo isnan fiyag ay maid pengpengna. Adi kad nan inflin Ama ken sak-en, siya yangkhay nan kankanak.”

13

Nan Nangipail-an Jesus isnan Ton-ochen nan Takhona

1 Nganngani nan Piyasta ay Paskua, ya ammon Jesus ay cha et akhes somag-en nan olas ay at komaanana isnan lofong ta tomoli ken Amana. Sikhod ay chachama nan layadna isnan takhona isnan lofong, ya inpailana chi engkhana isnan kifos nan fiyagna.

2 Idwani wad-ay cha Jesus ay cha mangmangan isnan maschem. Apchas inpey nan Chimonyo is kasemek Judas ay anak Simon Iscariote nan mangitiktikana ken Jesus.

3 Ammon Jesus ay inchowan Amana nan am-in ay kamabfalin ken siya. Ammona akhes ay at tomoli ken Apo Dios ay nalpowan.

4 Sa et naligwat siya is kamanganancha, ya kinana nan nen-oson ay fachona, ya infalikesna nan towarya.

5 Sa na't pinay-an nan palangkhana is chanom ya cha na inwasan nan sakin nan disipolosna, sa na't pinnonasan isnan chey insasangkhetana ay towarya.

6 Osto'y naifatog ken Simon Pedro, ket ay kanan Pedro en, “Apo, ay ke sik-a nan mangowas isnan sikik?”

⁷ Sa et kanan Jesus, “Nan nay chak angnen, ad-im maawatan idwani, ngem at awni't maawatam chadlo.”

⁸ Kinwanin et Pedro, “Olay kaatna, ad-im mab-falin ay owasan nan sikik.”

“Et pay ad-i ka maitapi ken sak-en mo ad-ik owasan nan sikim,” kinwanin Jesus.

⁹ Ket ay kinwanin Simon Pedro, “Apo, mo siya sa et faken yangkhay nan sikik si owasam. Itapim akhes nan limak ya nan olok!”

¹⁰ Sa et kanan Jesus, “Mo inommes nan takho nadchilos et siya. Ad-i kasin en-owas, mod-i ket kecheng yangkhay nan sikina is owasana. Kag ken chakayo, nadchilos kayo et, ngem wad-ay ken chakayo nan ad-i nadchilos.”

¹¹ (Ammon et Jesus mo sino ken chaicha nan at mangitiktik ken siya. Siya chi nan nangwaniyana en, “Wad-ay ken chakayo nan ad-i nadchilos.”)

¹² Kakwasan nan nangwasanana isnan sakin nan cheycha'y disipolosna, ya kasin nenfacho ya nakitokcho, sa na't kanan, “Maawatanyo ngen nan nay ay inangnek ken chakayo?

¹³ Osto nan mangwaniyanyo en Mistolo ya Apo ken sak-en, tay tet-ewa.

¹⁴ Tay mampay sak-en ay Apo ya Mistoloyo et inwasak nan sikiyo, siya akhes nan masapol ay angnenyo isnan ib-ayo.

¹⁵ Inangnek nan ensarminganyo ta angnenyo akhes nan kag isnan inangnek ken chakayo.

¹⁶ Tet-ewa kanak ken chakayo, nan esa'y emadno, et ad-i entongtongcho mo nan mangipadno ken siya. Siya akhes isnan nafaa, ad-i entongtongcho mo nan namaa ken siya.

17 Idwani, tay ammoyo chana, oney kayo mo siya's iyangnenyo.

18 “Ad-ik itapi am-in chakayo isnan kinwanik. Chadlos ko ammo nan cheycha'y pinilik. Ngem siya na nan omat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios, ‘Nan esa'y pinnanganko, et siya kannay nan khinmatin.’*

19 Siya chana nan ifabfakhak ken chakayo idwani, ay sisya'y ad-in a kaommatan, ta isnan maangnenana, at chadlo mamati kayo isnan kankananak maipoon isnan awakko.

20 Tet-ewa kanak ken chakayo, ay mo sino nan manawat isnan olay sino ay faalek, chawatena sak-en. Ya nan manawat ken sak-en, chawatena akhes nan finmaa.”

Nan Nangifag-an Jesus isnan Awni't Maitiktikana

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

21 Kinwanin Jesus chi, ya chadlos nakorkor nan semekna, sa na't inloneloney ay nangwanin, “Tet-ewa kanak ken chakayo, awni't esang ken chakayo nan omitiktik.”

22 Nen-iinnila nan disipolosna, tay ad-icha ammo mo sino ken chaicha nan kankananana.

23 Idwani, nan chey laylaychen Jesus ay disipolosna ay mimidpa ken siya,

24 sininyasan Simon Pedro ay mangwanin, “Pootem mo sino nan kankananana.”

* **13:18** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “et inekwatna nan pagpakhachana ken sak-en.” Ilaenyo nan Salmo 41:9.

25 Sa et nensakhong nan chey ay disipolos ken Jesus ay mangwanin, “Apo, sino kay chi?”

26 Sa et kanan Jesus, “Siya nan chey mangichawchawak isnan nay ay tinapay ay isiwsiwko.” Insiwiw et Jesus nan tinapay, sa na’t inchowa ken Judas ay anak Simon Iscariote.

27 Ya osto ay inalan Judas chi, sinkhep kannay Satanas siya. Sa et kanan Jesus, “Angnem et kannay idwani nan semsemkem ay angnen.”

28 Maid ken chaicha ay cha makikan nan nangammo mo ngag nan khotok nan nangwaniyana ischi ken Judas.

29 Nan tapina, kananchan mo finaan Jesus ay en lomako is osalencha isnan Piyasta, paymo en na agtan nan cheycha'y poposi, tay si Judas nan mangeegnan isnan sipingcha.

30 Chinawat Judas san tinapay sa et finmala kannay. Maschem nan kinmaanana.

Nan Falo ay Lenteg

31 Issan kinmaanan Judas kinwanin Jesus, “Idwani nan katangtangachak ay Anak si Takho, ya maila akhes ken sak-en nan katangtangachan Apo Dios.

32 Et mo maipaila nan katangtangachan Apo Dios maichalan ken sak-en ay Anak si Takho, at siya kannay nan mangipaila isnan katangtangachak isnan ad-i omannong.

33 “Kanak ken chakayo ay an-akko, sin-ak-itam yangkhay nan wad-ayak ken chakayo. Et awni’t omanaanap kayo, ngem kag isnan kinwanik isnan cheycha'y Judio, siya kayet nan kanak ken chakayo en, ‘At ad-i kayo makal-i isnan omayak.’

³⁴ Naay nan falo ay filinko ken chakayo: Enlilin-nayad kayo. Mo ngag nan inangnek ay nenlay-layad ken chakayo, siya akhes nan angnenyo ay enlilinnayad.

³⁵ Mo siya sa ay enlilinnayad kayo, at ammowen nan am-in ay takho ay disipolosko chakayo.”

Nan Nangifag-an Jesus isnan Mangisaotan Pedro ken Siya

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Pinoot Simon Pedro ken Jesus ay mangwanin, “Apo, ento nan omayam?”

Sa et kanan Jesus, “Ad-i mabfalin ay maifoweg ka ken sak-en idwani, ngem awni at chadlo omonod ka.”

³⁷ Pinoot kayet Pedro ay nangwanin, “Apo, en man ad-i mabfalin ay maifoweg ak ken sik-a idwani ay? Olay pay sik-a's kateyak ya!”

³⁸ Sa et kanan Jesus, “Tet-ewa ngen ay iyoyam ay olay ikateyam sak-en? Tet-ewa kanak ken sik-a en, isnan sisya ay ad-i enkokook nan kawitan isnan talan-o, at isaotmo sak-en is mabitlo ay mangwani en ad-im am-ammo sak-en.”

14

Nan Nangifag-an Jesus isnan Chalan ay Oney ken Dios Ama

¹ Kinwanin Jesus, “Ad-i kayo madchanakhan. Mamati kayo ken Apo Dios, ya mamati kayo akhes ken sak-en.

² Isnan kawad Ama angsan nan entey-an. Mo sa ya ad-i tet-ewa sa, et pay apchas ko infakha ken

chakayo. Idwani, mang-oná ak ta ek omisakhana is entey-anyo.

³ Mo insakhanak et nan entey-anyo, at kasiñ ak omali ay mangisaa ken chakayo, ta mo ento nan kawadko, at wad-ay kayo akhes.

⁴ Ammoyo met nan chalan ay omey isnan omayak.”

⁵ Sa et kanan Tomas, “Apo, ay ke mi man ammo mo ento nan omayam? Ngag kay nan sa mi mangammowan isnan chalan?”

⁶ Sa et kanan Jesus, “Sak-en nan chalan, nan kinatet-ewa, ya nan kalpowan si fiyag. Maid makaeey ken Ama mo ad-i manalan ona ken sak-en.

⁷ Mo tet-ewa ay chadlos yo ammo sak-en, et chadlos yo ammo akhes si Ama. Mailapo idwani at ammowenyo siya, ya nay et inilayo siya.”

⁸ Kinwanin et Felipe, “Apo, ipailam ed si Amam ken chakami ta kang-epanmi.”

⁹ Sa et kanan Jesus, “Kanak pay mo inmannong ak et ay nakifob-oweg ken chakayo ya kem pet pay ad-i kayet ammo sak-en Felipe? Mo sino cha nan nangila ken sak-en, inilacha't kannay si Ama. Ngag nan kasiñ mo mangwaniyan en ta pailak si Ama ken chakayo?

¹⁰ Ad-im ngen patiyen ay wad-ay ak ken Ama ya si Ama wad-ay ken sak-en? Nan kankananak ken chakayo, et egayko aped sinmek yangkhay, mod-i ket malpo ken Ama ay wawawawad-ay ken sak-en, ya cha mangidno isnan chonona.

¹¹ Patiyenyo nan kanak ay sak-en, et wad-ay ak ken Ama ya wad-ay si Ama ken sak-en. Mo ad-iyo

patiyan chi, pomati kayo khapo isnan naycha'y chak ang-angnen.

12 “Tet-ewa kanak ken chakayo, mo sino nan mamati ken sak-en, at angnena akhes nan angangnek, ya at wadwad-ay kayet nan angnena mo nan cheycha'y inangnek, tay at omey ak ken Ama.

13 Et mo ngag issa nan kedchawenyo isnan naiyornosanyo ken sak-en, angnek ay angnen* ta kailan nan katangtangachan Ama khapo ken sak-en ay Anakna.

14 Tet-ewa, mo wad-ay ngag issa ay kedchawenyo ken sak-en isnan naiyornosanyo ken sak-en, at angnek ay angnen.”

Inkalin Jesus nan Ispirito Santo

15 Kinwanin kayet Jesus, “Mo laylaychenyo sak-en, et abfolotenyo nan filinko.

16 Ya at kedchawek ken Ama, ta ichawchawna ken chakayo nan esang kayet ay mamadfachang ken chakayo ay kasokatko, ta makitetee ken chakayo is eng-engkhana.

17 Siya nan Ispirito Santo ay mangit-itcho isnan kinatet-ewa. Nan ad-i mamati, maid mabfalincha ay manawat ken siya, tay ad-icha maimatonan ya ad-icha ammo siya. Ngem chakayo, ammoyo siya tay wad-ay siya ay entee ken chakayo ya wad-ay isnan katatakhoyo.

18 “Ad-ik og-ogkhayen chakayo. Omali ak ay omali ken chakayo.

19 Isnan ad-i omnannong at ad-i ak maila isnan cheycha'y ad-i mamati, ngem chakayo, at ilaenyo

---

* **14:13** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Et mo ngag issa nan kedchawenyo isnan ngachanko, et angnek ay angnen.”

sak-en. Et khapo tay matakho ak kasin, at siya akhes ken chakayo.

20 Ya mo omchan nan chey ay akhew at ammoyo ay wad-ay ak ken Ama, ya wad-ay kayo akhes ken sak-en, ya sak-en wad-ay ak ken chakayo.

21 “Mo sino nan manawat isnan filinko sa na't iyangnen, siya nan menlaylayad ken sak-en. Mo sino nan lomaylayad, laylaychen Ama, ya laylay-chek akhes siya, ya enpaammo ak ay osto ken siya,” kinwanin Jesus.

22 Sa et kanan Judas (faken si Judas Iscariote), “Apo, ento nan ikkana ay chakami yangkhay nan enpaammowam, ya faken isnan am-in ay takho?”

23 Sa et kanan Jesus, “Mo sino nan menlaylayad ken sak-en, et iyangnenan sos-olok, ya lay-laychen Ama siya, ya omali kami ken Ama ay makitetee ken siya.

24 Ngem mo sino nan ad-i lomayad, ad-in aiyangnenan sos-olok. Nan naycha ay chinngeyo ay kankanak, et eg-ay nalpo ken sak-en, mod-i ket nalpo ken Ama ay finmaa.

25 “Siya chana nan chak kinwani issan sisya ay wad-ay ak ken chakayo.

26 Ngem nan Mamadfachang ken chakayo ay Ispirito Santo ay ifaan Ama ay mangitakcheg ken sak-en, at isolona nan am-in, ya ipasmekna akhes nan am-in ay chak kinkinwani ken chakayo.

27 “Talna nan khayacheck ken chakayo. Siya, ichowak ken chakayo nan talna ay wad-ay ken sak-en. Ya nan talna ay ichowak ken chakayo, et faken kag isnan ilan si talna ay ichowan nan takho isnan lofong. Ad-i kayo madchanakhan paymo omeg-egyat.

²⁸ Chinngeyo san kinwanik ay at komaan ak ngem at kasin ak omali ken chakayo. Mo tet-ewa ay laylaychenyo sak-en, at ilal-ayadyo nan omayak ken Ama tay entongtongcho siya mo sak-en.

²⁹ Kanak na ken chakayo idwanin ay sisya'y adina kaommatan, ta mo omchan nan maangnana et mamati kayo.

³⁰ Ad-i omnannong nan makitot-oyyak ken chakayo tay nay omal-ali et nan mangiyapo isnan lofong. Maid kafaelana ken sak-en,

³¹ ngem olay mo siya chi, angnek ay osto nan filin Ama ta mangammowan nan takho ay laylay-chek si Ama. Chey, maligwat kayo ta en tako," kinwanina.

15

Nan Wad-ay Ornosna ken Jesus, ya nan Maid

¹ Inyal-alig Jesus ay nangwanin, "Sak-en nan tet-ewa ay wakan si ofas ya si Ama nan men-nongnong ken sak-en.

² Am-in ay pinmingi ken sak-en ay ad-i fomkhas, et kaanena. Am-in akhes ay pinmingi ken sak-en ay fomkhas, at chalosana ta amed fomkhas is ad-ad-acha kayet.

³ Apchas kayo nachalosan isnan kalin Apo Dios ay insos-olok ken chakayo.

⁴ Makies-esa kayo ken sak-en, et siya akhes ay makies-esa ak ken chakayo. Tay mo matlad nan pingi, maid angnena ay fomkhas mo ad-i maiyawak isnan waka. Siya akhes ken chakayo, maid angnenyo ay mamkhas mo ad-iyo itot-oloy ay makies-esa ken sak-en.

⁵ “Siya, sak-en nan kag wakan si ofas ya chakayo nan kag pingi. Mo sino nan mangitot-loy ay makies-esa ken sak-en et siya akhes ay makies-esa ak ken siya, ya at fomkhas is ang-angsan. Ngem mo matlad kayo ken sak-en, et maid paat mabfalinyo.

⁶ Mo akhes sino nan ad-i makies-esa ken sak-en, at maiwasit ya malango ay kag isnan pingi ay napotlong. Sa et maamong ya maibkas is kaapey ay mapoowan.

⁷ Mo makies-esa kayo ken sak-en ya sesemkenyo nan sos-olok, mabfalin ay kedchawenyo nan ngag sisa, et maigwa ay maigwa ken chakayo.

⁸ Et mo siya sa ay fomkhas kayo is ang-angsan, siya nan katangtangachan Ama, ya maammowan ay chakayo nan tet-ewa ay disipolosko.

⁹ “Laylaychek chakayo kag isnan menlaychan Ama ken sak-en. Masapol ay nakapet kayo isnan layadko ken chakayo.

¹⁰ Mo angnenyo nan filinko, tet-ewa ay nakapet kayo isnan layadko, ya kag kayo ken sak-en ay nangik-ikkan isnan filin Ama ya nakapet isnan layadna.

¹¹ Infaagko na ken chakayo ta enlal-ayad kayo isnan layad ay ichowak, ya ta maanay nan enlal-ayachanyo.

¹² Siya na nan filinko ken chakayo: enlilinnayad kayo kag isnan menlaychak ken chakayo.

¹³ Maid kasin napatpateg ay layad mo faken nan layad nan esa'y takho ay mangiyoya isnan fiyagna ta isalakana nan lil-iwidna.

¹⁴ Ya chakayo nan lilwidko mo angnenyo nan filinko ken chakayo.

15 Faken et faa nan kanak ken chakayo, tay nan esa'y faa, ad-inammo nan semek nan apona ay angnen. Nan magtek kanak ken chakayo id-wani et lilwid, tay am-in ay chinngek ken Ama, inpaammok ken chakayo.

16 Ya sa et faken chakayo nan namili ken sak-en, mod-i ket sak-en nan namili ken chakayo, ya chinotokak chakayo ay en men-awis is angsan ya ta chaicha ay kag yo fonga et ikakkancha. Ta sa et mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan naiyornosanyo ken sak-en at ichowana ay ichowa.

17 Adi kad siya na nan filinko ken chakayo: enlilinnayad kayo," kinwanin Jesus.

Nan Menliligtan nan Katakhota khao isnan Disipolos Jesus

18 Kinwanin kayet Jesus, "Mo siya sa ay liligten nan ad-i mamati chakayo, sesemkenyo yangkhay ay siya chadlo sa tay sak-en nan inmona ay liligtencha.

19 Mo sa ya makies-esa kayo ken chaicha ay ad-i mamati, at laylaychencha chakayo tay isoyo chaicha. Nay met achi tay pinilik chakayo ay matlad ken chaicha, ad-i kayo et makies-esa ken chaicha. Siya sa nan khotok nan menliligtancha ken chakayo.

20 Sesemkenyo san kinwanik, 'Nan esa'y faa, ad-i entongtongcho mo nan mamab-aa ken siya.* Ya nay pay tay palikhatencha sak-en, siya akhes nan ikkancha ken chakayo. Ngem mo abfolotencha nan kanak, abfolotencha akhes nan kananyo.

---

* **15:20** Ilaenyo nan Juan 13:16.

²¹ Siya am-in chana nan angnencha ken chakayo khapo isnan mangitakchekhanyo isnan ngachanko, tay ad-icha ammo nan namaa ken sak-en.

²² “Mo sa ya egay ak inmali ay namagfakha ken chaicha, et maid makwaniyancha. Ngem idwani, ad-i cha makalason isnan finmasolancha.

²³ Nan menlilikhet ken sak-en, liligtencha akhes si Ama.

²⁴ Mo sa ya maid inpailak ken chaicha is katataa ay maid paat nangik-ikkan, at achi maid makwaniyancha. Nay pay ya wad-ay nan inilacha ay inangnek, ya ke cha't ay liligten chakami ken Ama.

²⁵ Ngem siya sa ta maangnen nan naisolat isnan lentegcha id sangad-om ay mangwanin, ‘Maid khotkhotok nan aped cha lomiligtan ken sak-en.’[†]

²⁶ “At ipal-ik nan wad-ay ken Ama ay Mamad-fachang ken chakayo. Siya nan Ispirito Santo ay malpo ken Ama ya mangit-itcho isnan kinatetewa. Siya nan manistikho maipoon ken sak-en.

²⁷ Olay akhes chakayo, chakayo nan tomistikho tay naitaktakin kayo ken sak-en engkhana issan laplapona.”

16

Nan Maipap-alikhatan nan Disipolos Jesus

¹ Sa et kinwanin Jesus, “Siya am-in chana nan inloneloneyko ken chakayo ta ad-iyo ipegpeg-anan nan pammatiyo.

² Tay at telachencha chakayo isnan sinagoga. Faken yangkhay sa, mod-i ket omali ay omali kayet nan timpo ay nan menpatey ken chakayo,

---

[†] **15:25** Ilaenyo nan Salmo 35:19; 69:4.

et kanancha mo ichayawcha si Apo Dios isnan angnencha.

³ Siya chi nan angnencha ken chakayo tay egay-cha finigfig si Ama paymo sak-en.

⁴ Kanakanak chana, ta mo omali nan timpo ay maangnen chi, et semsemkenyo nan apchas ko kinwakinwani.”

Nan Chonon nan Ispirito Santo

Intoptop Jesus ay nangwanin, “Egayko infab-aag chana ken chakayo issan laplapona tay wad-ay ak ken chakayo.

⁵ Ngem idwani, omey ak et ken Ama ay namaa ken sak-en. Ngem ya ke maid paat ken chakayo nan ensalodsod ken sak-en mo ento nan omayak,

⁶ mod-i ket enngongoyos kayo isnan infab-aagko.

⁷ Ngem tet-ewa kanak ay chadlos enkhawisanyo nan komaanak, tay mo ad-i ak omey, at ad-i omali nan Mamadfachang ken chakayo. Ngem mo omey ak, at ipal-ik ay ipal-i siya ken chakayo.

⁸ Ya isnan omaliyana, ipaammona isnan ad-i mamati ta figfikhencha ay naiksaw nan semekcha maipoon isnan fasol, mo sino nan nalenteg, ya nan maipoon isnan en-okoman Apo Dios.

⁹ Ta figfikhencha ay nan fasol, siya nan ad-icha mamatiyan ken sak-en.

¹⁰ Ya ta figfikhencha mo sino nan nalenteg, tay maila isnan at omayak ken Ama ya isnan ad-iyoko kasing mangil-an ken sak-en.

¹¹ Ya ta figfikhencha akhes nan maipoon isnan en-okoman Apo Dios, tay apchas na inokom si Satanas ay en-ap-apo isnan lofong.

¹² “Angsan kayet nan laychek ay ifaag ken chakayo, ngem sikhab nan manngelanyo idwani.

¹³ Nay met achi mo omali nan Ispirito Santo ay mangit-itcho isnan kinatet-ewa, at ichalana chakayo isnan am-in ay kinatet-ewa. Faken nan malpo isnan nemnemna nan kanana mod-i ket nan chengngena ken Ama. Ya ifaagna nan at omat.

¹⁴ Ipailana nan katangtangachak isnan mangipaammowana ken chakayo isnan cha na chengngen ken sak-en.

¹⁵ Am-in ay wad-ay ken Ama, wad-ay am-in ken sak-en. Siya na nan mangwaniyak en, nan Ispirito Santo chengngena nan kanak ya ipaammona am-in ken chakayo.”

*Nan Nangifag-an Jesus isnan Komaanana ya
nan Kasina Tomoliyan*

¹⁶ Kinwanin kayet Jesus, “Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en.”

¹⁷ Sa et natotya nan tapina ay disipolosna ay mangwanin, “Ngag nan laychena ay kanan isnan mangwaniyana en, ‘Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en’? Ya isnan nangwaniyana en, ‘Tay omey ak ken Ama’?”

¹⁸ Ngag akhes nan laychena ay kanan isnan kinwanina ay sin-ak-itan? Ad-i tako maawatan nan kankanana.”

¹⁹ Khapo tay ammon Jesus ay laychencha'y salodsochen ken siya, kinwanina, “Ad-i kayo ngen natotya mo ngag nan ayen nan kinwanik en, ‘Awni't ad-iyo ilaen sak-en isnan sin-ak-itan. Sa yo't kasin ilaen sak-en’?”

20 Tet-ewa kanak ken chakayo, at wad-ay kayo ay en-ad-achog ya cha en-akha, ngem siya kannay chi nan cha enlaglagsakan nan ad-i mamati. Enngongoyos kayo ngem awni't masokatan nan sangayo is lagsak.

21 Kag isnan omaanak ayfafai, ensasanga tay timpon et nan ensikhafana. Ngem mo inmanak et, kecheng malichongana am-in nan likhatna tay enlal-ayad isnan inyanakna.*

22 Siya akhes ken chakayo. Enngongoyos kayo idwani, ngem khechangna'y at kasik ilaeen chakayo, ya at enlal-ayad kayo,† ya maid mangaan isnan chey ay lagsakyo.

23 “Mo omchan nan chey ay akhew, at maid salodsochenyo ken sak-en. Tet-ewa kanak ken chakayo, mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan naiyornosanyo ken sak-en, et ichowana ken chakayo.‡

24 Engkhana idwani maid paat kinkinchawyo ken siya isnan naiyornosanyo ken sak-en. Kom-chaw kayo, et maagtan kayo tatno maanay nan lagsakyo.”

Nan Kasin Nangifag-an Jesus isnan at Maangen

---

* **16:21** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ngem mo inmanak et, kecheng malichongana am-in nan likhatna tay enlal-ayad isnan takho ay naiyanak isnan lofong.” † **16:22** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “ya at enlal-ayad nan posoyo.”

‡ **16:23** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Mo ngag sisa nan kedchawenyo ken Ama isnan ngachanko, et ichowana ken chakayo.” Siya akhes sa isnan ikadchwan poo ya epat ay bersikolo.

25 Intoloy Jesus ay nangwanin, “Engkhana idwani ngag ko alig ay mangifaag ken chakayo isnacha, ngem awni’t wad-ay nan timpo ay ad-ik kasin ngag alig, tay at nalatak chadlo nan ikkak ay enkali ken chakayo maipoon ken Ama.

26 Et isnan chey ay akhew, at chakayo kannay nan komchaw ken Ama khapo isnan naiyornosanyo ken sak-en. Faken et sak-en si chadlos mangitoya ken chakayo ken Ama,

27 tay siya kannay et laylaychena chakayo khapo isnan layadyo ken sak-en ya isnan matiyanyo ay nalpo ak ken siya.

28 Siya, inmali ak isnan lofong ay nalpo ken Ama. Idwani at taynak nan lofong tay omey ak chadlo ken siya.”

29 Sa et kanan nan disipolosna, “Ilaem, nalatak et chadlo nan kankananam idwani, tay ad-im chadlo ngag al-alig.

30 Idwani, ammomi ay ammom nan am-in ay isyangkhay, ya ad-im mang-ey sad-en nan kaifalikkasan nan salodsod. Siya na nan mamatiyanmi ay nalpo ka ken Apo Dios.”

31 Sa et kanan Jesus, “Mamati kayo ngen chadlo idwani?

32 Ilaenyo, nay cha omali nan timpo ya nganganani et ay omapok kayo ya taynanyo sak-en ay maeesang, ya waschin mangon-on isnan afongna. Ngem olay siya chi, at ad-i ak maeesang, tay waday si Ama ken sak-en.

33 Infaagko na ken chakayo ta oompa nan semekyo isnan makies-esanganyo ken sak-en. Chad-ama nan maipalikhhatanyo isnan ad-i matati, ngem pabfikasenyo kayet nan semekyo, tay

inafakko nan kamabfalin si ngaag isnan lofong.”§

17

Nan Nenlowalowan Jesus Maipoon isnan Awakna

¹ Kinwanin Jesus chi sa et nentangad id chaya ay nangwanin, “Ama inomchan et nan timpo ay kateyak. Ipailam nan katangtangachak ay Anakmo, ta wad-ay akhes angnek ay mangipaila isnan katangtangacham.

² Tay inchowam nan kalebengkay ay mangiyapo isnan am-in ay takho tatno ichowak nan fiyag ay maid pengpengna ken chaicha am-in ay inigwam ken sak-en.

³ Siya na nan fiyag ay maid pengpengna: nan cha mangammowan nan takho ken sik-a ay esesang ya tet-ewa ay Dios, ya nan cha cha mangammowan ken sak-en ay Cristo ay finaam.

⁴ Inpailak nan katangtangacham isnan lota isnan nangikwasak isnan inpadnom ken sak-en.

⁵ Idwani Ama, ipailam nan katangtangachak isnan kawadmo ay kag isnan sikhod ay katangtangachak issan kawadko ken sik-a issan chey, ay sisya ay egay nakhab-an nan lofong.”

Nan Nangilowalowan Jesus isnan Disipolosna

⁶ Kinwanin kayet Jesus, “Inpaammok sik-a* ken chaicha ay tinladmo isnan fakinlolota ay inchowam ken sak-en. Sikhod ay takhom chaicha ay

---

§ **16:33** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*tay inafakko nan lofong.*” Mo kanan Jesus nan “lofong” nan laychena ay kanan et nan ngaag ay wad-ay isnan lofong. * **17:6** Nan osto ay naisolat isna et, “Inpaammok nan ngachanmo ken chaicha”

inchowam ken sak-en, ya nay inab-afolotcha nan kalim.

⁷ Idwani et nay inammowancha ay am-in ay inchowam ken sak-en, et nalpo tet-ewa ken sik-a.

⁸ Siya sa tay am-in ay infaagmo ken sak-en, et chak infaag ken chaicha ya chinawatcha. Ya tet-ewa ay finigfigcha ay nalpo ak ken sik-a ya patiyencha ay finaam sak-en.

⁹ “Chaicha nan ilol-owlawak. Ad-ik ilol-owlowan nan am-in ay takho, mod-i ket nan takhom ay inchowam ken sak-en, tay takhom chaicha.

¹⁰ Am-in ay takhok et takhom. Ya am-in ay takhom, takhok akhes, ya ipailacha nan katang-tangachak.

¹¹ “Idwani, omali ak ken sik-a. At maid ak isnan lofong, ngem makhayad cha isna. Nasantowan ay Ama, maseg-ang ka Apo ta tokkhongam chaicha isnan kamabfalin nan ngachanmo ay inpangachanmo akhes ken sak-en, ta maes-esa cha ay kag ken chaita ay maes-esa.

¹² Isnau kawadko ken chaicha, tinotokkhongak chaicha isnan kamabfalin nan ngachanmo, ay inpangachanmo akhes ken sak-en. Tet-ewa, insalakak chaicha ta maid madchongaw, kecheng magtek yangkhay nan esang ay nakedchengan ay madchongaw, ta maangnen nan naisolat isnan kalim id sangad-om.

¹³ “Ngem idwani, omali ak et ken sik-a, ya ifaagko chana isnan sisya'y wad-ayak ken chaicha isnan lofong ta maanay nan enlal-ayachancha ay kag isnan lagsak ay wad-ay ken sak-en.

14 Infaagko nan kalim ken chaicha ya ket ay linikhet nan ad-i mamati chaicha, tay ad-i cha makies-esang isnan ad-i mamati, kag ken sak-en ay ad-i makies-esang ken chaicha.

15 Ad-ik kedchawen ay kaanem chaicha isnan lofong, mod-i ket ta cham isas-alakan chaicha ken Satanas.[†]

16 Siya, kag cha ken sak-en ay ad-i cha makies-esang isnan ad-i mamati.

17 Maichalan isnan kinatet-ewa isakhanam chaicha ay mangidno isnan ipadnom ken chaicha. Nan kanam, siya kannay nan kinatet-ewa.

18 Finaak chaicha ay kag isnan inangnem ay namaa ken sak-en ay omey isnan am-in ay takho.

19 Khapo ken chaicha naay ak ay mangichaton isnan awakko ay ensilfi ken sik-a, ta siya akhes nan tet-ewa ay angnencha.”

Nan Nangilowalowan Jesus isnan Am-in ay at Mamati ken Siya

20 Kinwanin kayet Jesus, “Faken magtek kecheng chaton-a ay disipolosko is ilol-owalowak, mod-i ket nan am-in ay sa mamati ken sak-en maichalan isnan isos-olocha.

21 Ilowalok ta maes-esa cha am-in. Ama asop ya maiyoornos cha ken chaita, ay kag ken sik-a ay maiyoornos ken sak-en, ya sak-en ay maiyoornos ken sik-a. Et mo siya chi ay maes-esa cha, at am-in ay takho patiyencha ay finaam sak-en.

[†] **17:15** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Isas-alakam chaicha ken siya ay ngaag,” paymo “Isas-alakam chaicha isnan ngaag.”

22 Inchowak ken chaicha nan kaidchayawan-cha ay kag isnan inchowam ken sak-en ay kaid-chayawak, ta maes-esang cha ay kag ken chaita.

23 Isnan makies-esangak ken chaicha, ya nan makies-esangam ken sak-en, at tet-ewa ay maes-esang ay osto nan nemnemcha, tatno nan ad-i mamati, et figfikhencha ay finaam sak-en, ya laylaychem nan takhom ay kag isnan menlaylay-cham ken sak-en.

24 “Ama, laychek ay chaton-a ay takhom ay inchowam ken sak-en, et wad-ay cha ken sak-en isnan olay entona ay kawadko, ta ilaenchana nan katangtangachak ay inchowam khapo isnan sikhod ay layadmo ken sak-en issan sisya ay egay nakhab-an nan lofong.

25 “Ama ay nalenteg, olay mo egay finigfig nan ad-i mamati sik-a, sikhod ay ammok sik-a, ya inflammowan nan naycha ay takhom ay finaam sak-en.

26 Inpaammok sik-a ken chaicha, ya siya kayet nan chak angnen, ta wad-ay ken chaicha nan layad ay kag isnan layadmo ken sak-en, ya ta wawawawad-ay ak ken chaicha,” kinwanina.

18

Nan Nentiliwancha ken Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

1 Issan nangontowan Jesus isnan lowalona, kin-maan cha isnan disipolosna ya khinchangcha nan khinnaw ay Kidron, sa cha't linmosfot isnan oma ischi ay namolamolaan is kaew.

2 Si magtek Judas ay sa mangitiktik ken siya, ammona nan chey ay oma tay ischi san kad-in naam-amongan cha Jesus ya nan disipolosna.

3 Adi kad inpangon Judas ischi nan sinpamoweg ay sorchacho, ya nan tapina'y khwarchiya ay finaan nan aap-apon si papachi ya Fafariseo. Immey cha ay nanisilew, nanisilaw, nanotofay ya namafadyok.

4 Idwanin, tay ammon Jesus nan am-in ay sa omat ken siya, immey ay nanab-at ken chaicha ay mangwanin, “Sino nan an-anapenyo?”

5 Sa cha't kanan, “Si Jesus ay iNazaret.”

“Sak-en!” kinwanina. Si akhes Judas ay nangitiktik ken siya, wad-ay ay nakitatakcheg ken chaicha.

6 Osto'y kinwanin Jesus en, “Sak-en,” ke cha't ay waschin eenat ya cha cha matokang.

7 “Sino man nan anapenyo?” kinwanin kayet Jesus ken chaicha.

“Si Jesus ay iNazaret,” insongfatcha kasin.

8 Sa et kanan Jesus, “Ya kek man kinwani ay sak-en ya! Passaalenyo et achi nan iib-ak ay naycha mo sak-en mampay nan an-anapenyo.”

9 Siya sa nan kinwanina ta maangnen san kinwanina ken Dios Amana en, “Isnán olay sino ay inchowam ken sak-en, maid madchongaw ken chaicha.”*

10 Ya ket ay si Simon Pedro ay namebfeneng, et inokfosna nan fenengna, sa na't ala ya fakag isnan faan nan katongchowan ay pachi ya ket ay nenkalolongochan nan kannawan ay koweng nan

* **18:9** Ilaenyo nan Juan 6:39.

cheay ay faa. Nan ngachan nan chey ay faa et Malco.

¹¹ Yinangyangan Jesus si Pedro ay nangwanin, “Igtom nan sana'y fenengmo! Ay kek ad-i inaag nan likhat ay inchowan Ama ken sak-en?”[†]

Nan Naichaloman Jesus isnan Sakhang Anas

¹² Inalan et nan cheycha'y sorchacho ya nan kapitancha ya nan khwarchiya si Jesus sa cha't tinaked.

¹³ Si Caifas nan katongchowan ay pachi isnan chey ay tawen. Nan magtek inmona'y nangiyancha ken Jesus, et ken Anas ay katokhangan Caifas.

¹⁴ Si Caifas san nangitokhon ay nangwani isnan cheycha'y Judio ay khagkhag-awis mo matey nan esa'y takho ta matakho nan omili.[‡]

Nan Nangisaotan Pedro ken Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵ Idwani, inonod Simon Pedro ya nan esang kayet ay disipolos si Jesus. Ya tay am-ammon nan katongchowan ay pachi nan chey ay esang ay disipolos Jesus, nakiskhep ken Jesus isnan naalachan ay awwichan nan afong nan katongchowan ay pachi,

¹⁶ ngem nakhayad si Pedro is kadchela. Idwani, kasing finmala nan chey esa'y disipolos ay am-ammon nan katongchowan ay pachi, sa na't tinotoya nan chey magmagkit ay manoktokkhong isna pantew is kaalad ya inpaskhepna si Pedro.

[†] **18:11** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “Ay kek ad-i inomen nan matatasa ay inchowan Ama ken sak-en?” [‡] **18:14** Ilaenyo nan Juan 11:49-52.

17 Sa et kinwanin nan chey magmagkit ken Pedro en, “Ad-i ngen sik-a akhes nan esa'y disipolos nan chey ay takho?”

“Faken ya!” kinwanin Pedro.

18 Lateng issan chey ay timpo, ya nenpaskhed nan cheycha'y faa ya khwarchiya is ennidi-chowancha ay oling, et nentaktakcheg cha ischi. Sa et inmey si Pedro ay nakitaktakcheg ay nakinidnicho.

Nan Nanomaryaan nan Katongchowan ay Pachi ken Jesus

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

19 Idwani, sinas-alodsod nan katongchowan ay pachi ken Jesus maipoon isnan disipolosna ya nan sos-olona.

20 Sa et sinongfatan Jesus ay nangwanin, “Nenpap-alawag ak met isnan sakhang nan am-in ay takho, ya kad-in nen-isos-olo ak is kasinagoga ya is kaTimplo ay kaam-amongan nan am-in ay Judio. Maid intabtafonko.

21 En yo man chadlos salodsochen sa ken sak-en ay? Salodsochenyo achi isnan cheycha'y cha nannge ken sak-en, mo ngag nan chak kinwani, tay chaicha chadlo nan mangammo isnan infab-aagko.”

22 Osto'y kinwanin Jesus chi, nensodpak nan esa'y khwarchiya ay naisasag-en ken siya. “Siya ngen sa nan angnen ay manfat isnan katongchowan ay pachi?” kinwanina.

23 Sa et kanan Jesus, “Mo ngaag nan kinwanik, kanam mo ngag nan enngaakhana. Ngem mo osto nan kinwanik, ngag nan aped mo somodpakan?”

24 Sa et inpaiyey Anas si Jesus ay sisya'y matat-taked ken Caifas ay katongchowan ay pachi.

*Nan Kasin Nangisaotan Pedro ken Jesus
(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)*

25 Issan sisya'y wad-ay si Pedro ay nentatakcheg ay nakinidnicho, wad-ay nan nangwanin, “Ad-i ngen sik-a akhes nan esa'y disipolosna?”

Sa na't insaot ay nangwanin, “Ay ke sak-en?”

26 Ket ay kinwanin nan esa'y faan nan katongchowan ay pachi, ay kib-an san chey linongochan Pedro en, “Ad-i ngen sik-a san inilak ay fowegna isnan chey ay oma?”

27 Sa et insaot kayet Pedro. Osto'y siya chi ya ket nenkokook nan kawitan.

*Nan Naokoman Jesus is Kasakhang Pilato
(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)*

28 Wiwiit nan nangibfalaan nan cheycha'y Judio ken Jesus is afong Caifas, sa cha't inyatón siya is afong nan khofernachor ay si Pilato. Eg-ay cha magtek sinomkhep isnan afongna, tay at siya chi nan khotoñ nan en-afikhancha§ ya nan ad-icha makikkanan isnan Piyasta ay Paskua.

29 Tay siya chi si et Pilato nan finmala ay nangwani ken chaicha, “Ngag nan mangichalomanyo ken tosa ay takho?”

30 “Ay ke mi aped iyali siya ken sik-a mo faken ngaag siya ay takho?” kinwanicha.

---

§ **18:28** Isnán ekhad nan Judío, mo somkhep cha isnan afong nan Gentil, en-aafig cha engkhana ay maschem, sa cha't ommes ay mangaan isnan ab-afikhenga.

31 Sa et kanan Pilato, “Ikaanyo siya ta kikhad kayo ay mangokom ken siya isnan lentegyo kannyay.”

“Maid lebfengmi ay mamatey ay menchosa isnan olay sino ay takho!” kinwanicha.

32 (Siya na nan inmat ta maangnen nan kinwanin Jesus maipoon isnan ikkana ay matey.*)

33 Sa et kasin sinomkhep si Pilato is afong ya inpaayagna si Jesus, sa na't pooten ay mangwanin, “Ay sik-a pet tet-ewa nan Alin si Judio?”

34 Sa et kanan Jesus, “Semekmo ngen sa, paymo wad-ay ngen teken ay takho is nangokhod ken sik-a isnan maipoon ken sak-en?”

35 Kinwanin et Pilato, “Ay kem kanan en Judio ak? Sanacha nan kakailiyam ya nan aap-apon si pachiyo ay nangiyali ken sik-a ken sak-en ya! Ngag man et nan inangnem?”

36 Sa et kanan Jesus, “Nan nalpowan nan kalebfengak ay en-ap-apo, et faken isnan lofong. Tay mo nalpo isnan lofong, at achi makioonong nan disipolosko ta ad-i ak maichowa isnan Judio. Ngem ad-i malpo isna nan kalebfengak ay en-apo.”

37 Kinwanin et Pilato, “Adi kad ali ka pet!”

“Sik-a nan apchas nangwani,” kinwanin Jesus. “Nan pangkhep nan inmaliyak ya naiyanakak isnan lofong, et ta ifaagko nan kinatet-ewa. Mo sino nan nakapet isnan kinatet-ewa, chengngenchana nan kanak.”

38 Kinwanin et Pilato, “Ay ngag kan nan kinatet-ewa?”

* **18:32** Ilaenyo nan Juan 12:32.

*Nan Nakedchengan Jesus ay Mapateyana
(Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25)*

Osto'y kinwanina chi, kasin finmala si Pilato ay nangwani isnan cheycha'y Judio en, "Maid paat mad-anak is fasol tona ay takho.

³⁹ Ekhadyo magtek ay masapol ay wad-ay esa'y takho ay ipalofosko ken chakayo isnan timpon si Piyastayo ay Paskua. Laychenyo ngen ay ipalofosko nan nay Aliyo ay Judio?"

⁴⁰ Ala cha't ya fokhaw ay nangwanin, "Faken si tosa ay takho. Si Barrabas nan laychenmi!" (Si Barrabas nan esa'y nenkholo isnan khoferno.)

19

¹ Sa et inpakaan Pilato si Jesus ta pasaplitna isnan cheycha'y sorchacho.

² Sa cha't inmapid is sibsifit ay inpakoronacha ken siya. Sa cha't inpafacho nan an-ancho ay enkilat,*

³ ya en cha sinag-esag-en ay mangmangwanin, "Machad-ayaw ay Alin si Judio, matakhotakho ka!" Sa cha't tappaken siya.

⁴ Kasin finmala si Pilato ay nangwani isnan Judio en, "Nay, ifalak siya ken chakayo, ta mangam-mowanyo ay maid mad-anak is fasolna."

⁵ Sa et finmala si Jesus, ay nakokoronaan isnan sibsifit ya nenfafacho is an-ancho ay enkilat. Kinwanin et Pilato, "Naay siya, ilaenyo!"

---

* **19:2** Tay enkilat nan ilan nan fachon nan ali, impeycha nan koronan Jesus ya nan kakhawisan ay enkilat ay fachona ay mangangango isnan kinaalina.

⁶ Issan nangil-an nan aap-apon si papachi ya nan khwarchiya, ala cha ya fokhaw ay mangwanin, “Ilansam is kakolos! Ilansam!”

Sinomfat si Pilato ay nangwanin, “Aye! Alaenyo ta chakayo kannay nan mangilansa, tay sak-en, maid mad-anak is fasolna.”

⁷ Sa et kanan nan cheycha'y Judio en, “Wad-ay nan lentegmi ay mangwani en masapol ay matey siya tay ippeyna nan awakna ay Anak Apo Dios.”

⁸ Ya ket onanig inmegyat si Pilato issan nannge-lana isnan kinwanicha.

⁹ Kasin sinomkhep is afong ay namoot ken Jesus, “Ento man nan tet-ewa ay nalpowam?” Nay met achi egay sinfat Jesus.

¹⁰ Kinwanin et Pilato ken siya, “Ke ka ad-i somfat? Ay kem ad-i ammo ay wad-ay kalebengak ay mangipalofos ken sik-a paymo mangipalansa ken sik-a?”

¹¹ Sa et kinwanin Jesus, “Maid mabfalinmo ken sak-en mo maid ichowan nan Entotongcho ken sik-a. Tay siya chi wedwedwecha nan fasol nan nangichowa ken sak-en ken sik-a, mo nan fasolmo.”

¹² Issan nannge-lan Pilato sidi, inmanap is angnena ay mangipalofos ken Jesus. Ngem infog-fokhaw kayet nan cheycha'y Judio ay mangmangwanin, “Mo ipalofosmo si tosa, faken ka is aloyos nan Emperador.[†] Tay mo sino nan mangippey isnan awakna ay ali, kholaena nan Emperador.”

¹³ Osto'y chinngen Pilato chi, infalana si Jesus sa et tinmokcho is katokchowan si okom, isnan

---

[†] **19:12** Isnan kalin nan iRoma, nan kali ay Cesar et siya nan Emperador.

makwani en Nachap-ayan ay Chet-a, ay Gabata nan ngachana isnan osto'y kalin si Judio.

14 Away nget alas chosi chi isnan chey ay akhew ay cha cha ensagkhanaan isnan Piyasta ay Paskua. Kinwanin Pilato isnan cheycha'y Judio en, "Nay, ilaenyo nan Aliyo!"

15 Ke cha't ala ya fokhafokhaw ay mangwanin, "Ikaanmo siya! Ikaanmo siya! Ilansam is kakolos!"

Sa et kanan Pilato, "Ay ke nan aliyo nan laychenyo ay pailansak?"

"Maid teken si alimi mod-i nan Emperador yangkhay!" kinwanin nan aap-apon si papachi.

16 Sa na't inchowa si Jesus ken chaicha ta en mailansa is kakolos.

*Nan Naikolosan Jesus
(Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43)*

Inalan et nan sosorchacho si Jesus,

17 ya inpasakfatcha ken siya ay nangiyey isnan kolosna ta iyeyna isnan filig ay makwanin Ingit si Olo. (Siya nan kanan si Judio en Golgota.)

18 Ischi nan nangilansaancha ken siya isnan kolos. Wad-ay akhes nan chwa'y naigkhisan ken siya ay nailansa. Nan esang is kakannawan Jesus ya nan esang is kakannikhidna, et enkhakhawa si Jesus.

19 Wad-ay akhes nan inpaisolat Pilato ay naippey is kakolos Jesus. Kananan, "Jesus ay iNazaret ay Alin si Judio".

20 Naisolat chi isnan tolo ay ilan si kali: kalin si Judio, iRoma ya Griego. Angsan cha nan Judio ay namasa ischi tay ensag-en isnan ili nan nailansaan Jesus.

21 Sa et kinwanin nan aap-apon nan pachin si Judio ken Pilato en, “Faken koma ‘Alin si Judio’ nan inpasolatmo sisa, mod-i ket siya na: ‘Kinwanin nan nay ay takho en, Sak-en nan Alin si Judio.’ ”

22 Ket ay kinwanin Pilato, “Nan insolatko, insolatko.”

23 Osto ay inkolos nan cheycha'y sorchacho si Jesus, inalacha nan cheycha'y nakaan ay fachona, sa cha't kinap-at ta makcheng cha. Inalacha akhes nan nenchaem ay fachona ay maid pannaitana ay kachongsan ay naafe is facho.

24 Tay siya chi nan khaebna, kinwanin et nan cheycha'y sorchacho en, “Ad-i tako pikisen na. Enfonot tako't yangkhay ta ilaen tako mo sino nan omayana.” Siya na nan inmat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin,

“Nenkakkakchengancha nan fachok,
ya nenfonfonotancha nan lopotko.”[‡]

Siya chi nan inangnen nan cheycha'y sorchacho.

25 Wad-day akhes nan fabfafai ay maitatakcho is kakolosna: cha inan Jesus ay sin-akhi ya si Maria ay asawan Cleofas sa et si Maria Magdalena.

26 Issan nangil-an Jesus ken inana ya san laylay-chena ay disipolosna ay tomatakcheg isnan sagena, kinwanina't ken inana en, “Anen, si tosa et nan anakmo.”

[‡] **19:24** Ilaenyo nan Salmo 22:18.

27 Sa na't kinwani isnan chey disipolosna en, “Siya et nan inam!” Adi kad insaan et kannay san chey ay disipolos is afongna si inan Jesus.

*Nan Nateyan Jesus
(Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49)*

28 Nawnawni ya ket ammon Jesus ay nakwas et am-in, ya ta maangnen nan kalin Apo Dios ay naisolat id solit, kinwanina en, “Naew-ew ak.”§

29 Idwani, tay wad-ay ischi nan masosokong ay sinmoka ay fayas, intapekcha't nan enyames ay manosop isnan fayas* sa cha't inpey isnan chapong ay makwanin hisopo ya inkaw-edcha is katopek Jesus.

30 Osto'y sinisipan Jesus nan sinmoka ay fayas, kinwanina, “Kecheng chi!” Chag-as na't ya nenyongyong, ya inyoyana nan leng-agna ken Apo Dios.

Nan Nayoyokan nan Fikes Jesus

31 Tay siya chi san akhew ay cha cha ensaghkhanaan isnan Piyasta, law-encha nan awak ay sisya is kakolos isnan kawaksana ay Sabfacho, ay kapapatekhan ay tengawcha. Idwani, inmey nan aap-apon si Judio ken Pilato ta en cha kedchawen ken siya, ta pamekmekna nan sakin nan cheycha'y naikolos ya sa cha't maikaan.

32 Et siya chi nan naangnen. Inmey san cheycha'y sorchacho ya sinonsoncha ay nemekmek isnan sakin nan chwa'y ib-an Jesus ay naikolos.

---

§ **19:28** Ilaenyo nan Salmo 22:15. * **19:29** Nan intapekcha ay manosop isnan sinmoka ay fayas et nan makwanin espongha.

³³ Ngem issan inmayancha ken Jesus, inilacha ay apchas natey, eg-ay cha't mekmeken nan sikingina.

³⁴ Nan magtek esang ay sorchacho, yinoyokna sinan tofayna nan fikes Jesus ya ket ay finmob-o kannay nan chala ya chanom.

³⁵ Nan takho ay chadlos nangiila isnan naycha ay inmat et tistikhowana, ya nan ifab-aagna et kaaafolot. Ammona ay nan ifab-aagna et tet-ewa, ya tistikhowana ta mamati kayo akhes.

³⁶ Siya chana nan inmat ta maangnen nan naisolat ay kalin Apo Dios ay nangwanin, “At maid paat olay esa is ingitna ay mapten.”[†]

³⁷ Wad-ay kayet nan nakwani isnan naisolat ay kalin Apo Dios, “At sakhangencha kannay siya ay yinoyokcha.”[‡]

Nan Naikaofan Jesus

(Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56)

³⁸ Awni pay ya inmey ken Pilato nan esa'y lalaki ay iyArimatea ay enngachan si Jose. Esang siya ay namati ken Jesus, ngem egayna inpadpadlaw tayomeyat isnan aap-apon si Judio. En na kinchaw ken Pilato mo mabfalin ay ikaana nan awak Jesus, et inpalofosna. Adi kad inmey ay nangikaan sidi.

³⁹ Inmey akhes si Nicodemo, ay nangitattakin isnan nganngani tolon poo ya lima ay kilo ay fangfanglo ay nakhaeb isnan makwani en mirra ya aloe. Siya san en nangila ken Jesus issan chey, isnan esa'y lafi.

[†] 19:36 Ilaenyo nan Exodo 12:46; Numero 9:12; Salmo 34:20.

[‡] 19:37 Ilaenyo nan Zacarias 12:10.

⁴⁰ Inalacha nan awak Jesus, sa cha't kinomokomonan isnan lopot ay linen, ya intapicha nan fangfanglo ay akhas ay nangikomon isnan awakna. Siya chi nan ekhad nan Judio ay ikkancha isnan natey mo iyeycha.

⁴¹ Idwani, isnan sag-en nan en cha nangilansaan ken Jesus, wad-ay nan oma ay kawad nan egay kaos-osar ay liyang si natey ay egay paat kapaypay-an.

⁴² Adi kad tay siya chi nan akhew ay cha cha ensaghanaan isnan tengawcha ay Judio, § inpeycha kannay nan awak Jesus ischi tay ensag-en.

20

Nan Akhew ay Kasin Natakhowan Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

¹ Isnan sisya ay egay kapat-a isnan chey ay Chomingkho, namikhat si Maria Magdalena ay inmey is kaliyang ay naikaofan Jesus. Ya ke na't inila ay nakaan san enebna ay fato.

² Ala na't ya tagtag ay en nangila ken Simon Pedro ya san disipolos ay laylaychen Jesus. "Anen cha! Inlayawcha pay nan awak nan Apo tako isnan naikaofana, ya tew-an mo ento nan nangiyancha!" kinwanin Maria.

³ Sa et nalanigwat cha Pedro ya san disipolos ay ib-ana ya chinadchawescha nan liyang ay naikaofana.

⁴ Nentatagtag cha ay chwa, ngem nang-onay' inomchan is kaliyang san esa'y disipolos tay atatagtag mo si Pedro, ngem egay sinomkhep.

---

§ **19:42** Isnan okhalin nan Judio, mo nalonog nan akhew, tengawcha et.

⁵ Nen-oschong yangkhay is kaliyang ya kecheng nan linen ay fachon si natey nan inilana ischi.

⁶ Anono et ya wad-ay si Simon Pedro ya sinomkhep is kaliyang. Inilana nan fachon si natey ay naisasaad ischi,

⁷ ya nan chey inyapongotcha ken Jesus, et egay naitapi isnan linen ay naiyewes mod-i ket nanatken ya nalolonlon isnan kawadna.

⁸ Sa et sinomkhep akhes san chey disipolos ay nang-on a y inomchan is kaliyang, ya chadlos na insin-eng chachi ket ay namati.

⁹ Tay sisya ay egaycha naawatan nan naisolat ay kalin Apo Dios, ay at masapol ay matakho si Jesus isnan etey.

¹⁰ Sa et sinmaa nan cheycha'y disipolos.

*Nan Nenpail-an Jesus ken Maria Magdalena
(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)*

¹¹ Si magtek Maria Magdalena sisya'y nentatakcheg ay nen-ag-akha is kadchelan nan liyang ay naikaofana. Isnan cha na en-ag-akhalan, nen-oschong is kaliyang,

¹² ket ay wad-ay nan chwa'y anghel ay enfafacho is enpokaw ya tomotokcho isnan naisaachan nan awak Jesus. Nan esang wad-ay is kaolowan ya nan esang is kasikiyan.

¹³ Sa cha't kanan, "Anen, en ka man en-ag-akha ay?"

Sa na't kanan, "Tay man inkaancha nan awak nan Apok, ya tew-an mo ento nan nangiyancha."

¹⁴ Osto'y kinwanina chi, nensakhong ya inilana si Jesus ay tomatakcheg, ngem eg-ayna inmato-nan.

15 Sa et kanan Jesus, “Anen, en ka man en-ag-akha ay? Sino nan an-anapem?”

Nay met achi khapo tay kanan Maria mo siya nan mangom-oma, ke na't kanan, “Apo, ay mo sik-a achi nan nangikaan isnan awakna, et ibfakham mo ento nan nangipay-am ta ek alaen.”

16 Sa et kanan Jesus, “Maria.” Nenlikhos et si Maria ya ke na't kanan, “Rabboni!” (Nan ayen nan Rabboni isnan kalin si Judio, et Mistolo.)

17 Sa et kanan Jesus, “Ad-i ka omeegnan, tay sisya ay egay ak linmamacay ay tomoli ken Ama. En ka magtek ifaag isnan iib-ak, ay lomamacay ak et ay tomoli ken Ama ay Amayo, ay Diosko ya Diosyo akhes.”

18 Chag-as na't chi ya inmey si Maria Magdalena isnan disipolos Jesus ay nangwanin, “Inilak nan Apo.” Sa na't infaag nan am-in ay kinwanin Jesus ken siya.

*Nan Nenpail-an Jesus isnan Disipolosna
(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)*

19 Kalabfiyan nan chey ay akhew ay Chomingkho, namotifoti nan disipolos Jesus tay omegyat cha isnan aap-apon si Judio. Faagna ya ket ay wad-ay si Jesus ay tomatakcheg isnan kawadcha. Sa na't kanan, “Oompa kayo!”

20 Kinwanin Jesus chi sa na't inpaila ken chaicha san limana ya san fikesna. Ket ay chachama nan lagsakcha isnan nangil-ancha ken siya ay Apocha.

21 Sa na't kasin kinwani ken chaicha, “Oompa kayo. Idwani, nay faalek chakayo kag isnan inangnen Ama ay namaan ken sak-en.”

22 Osto ay kinwanina chi, sinop-oyana chaicha ay nangwanin, “Chawatenyo nan Ispirito Santo.

23 Mo wad-ay takho ay pakawanenyo nan fasolna, at mapakawan. Ya mo wad-ay ad-iyo pakawanen, at ad-i mapakawan.”

Nan Nenchwadchwaan Tomas

24 Issan nenpail-an Jesus isnan cheycha'y disipolosna, wad-ay nan esang isnan sinpoo ya chwa ay maid. Siya san si Tomas ay makwanin Apik.

25 Sa et inokhod nan iib-ana ay disipolos, “Inilami nan Apo!”

Ke na't ay kanan, “Sok-ed ko achi ona ilaeen nan linoskaw si lansa isnan limana, sak et ippey nan lechengko ischi, ya kam-elek nan fikesna, esak mamati.”

26 Kakwasan nan walo ay akhew, kasin naam-among nan disipolos Jesus isnan chey ay afong ya wad-ay chadlo si Tomas ay ib-acha. Ngem olay naifofoti nan eneb, faagna ya ket wad-ay si Jesus ay tomatakcheg isnan kawadcha. Sa na't kanan, “Oompa kayo.”

27 Kinwanina't ken Tomas, “Ippeymo nan lechengmo isna. Chey, ilaeem nan limak. Sam et oyachen nan limam ta ikam-em isnan fikesko. Ad-i ka enhwadchwa. Mamati ka yangkhay!”

28 Sa et kanan Tomas, “Sik-a nan Apok ya Diosko!”

29 “Mamati ka chadlo tay inmila ka, ad-i ngen? Naoney yangkhay nan cheycha'y egay inmila, ya khechangna'y mamati cha!” kinwanin Jesus.

Nan Pangkhep Juan ay Nangisolat isnan Nay ay Liblo

³⁰ Angsan kayet nan katataa ay inik-ikkan Jesus ay kaimatonana isnan kawad nan cheycha'y disipolosna, ay egay nailiblo isna.

³¹ Nay met achi naisolat chana ta wad-ay menpatiyanyo ay si Jesus, et siya nan Cristo ay Anak Apo Dios, ya tatno isnan mamatiyanyo at mawaday nan fiyagyo ay maid pengpengna isnan naiyornosanyo ken siya.*

21

Nan Kasin Nenpail-an Jesus isnan Disipolosna

¹ Awni ya kasin nenpaila si Jesus isnan disipolosna is kailit nan Fayfay nan Tiberias. Kag tona nan inikkana ay nenpaila.

² Naam-among cha Simon Pedro, Tomas ay makwanin Apik, Natanael ay iCana id Galilea, nan chwa'y an-ak Zebedeo ya nan chwa kayet ay disipolosna.

³ Sa et kinwanin Simon Pedro isnan ib-ana, “Tak et mangachiw na.”

Sa cha't kanan, “Maifoweg kami!” Nenligwat cha sa cha't nenfangka ay omey. Nay met achi isnan chey ay sinlabfiyan maid paat khinachiwcha.

⁴ Issan cha mapat-a ya ket wad-ay si Jesus ay entatakcheg is kailit nan fayfay, nay met achi egay cha inmatonan siya.

* **20:31** Nan osto ay naisolat isnan Griego isna et, “*wad-ay fiyagyo isnan ngachana.*”

5 Sa na't kanan, “Anen cha'y lilwidko, wad-ay ngen iniketanyo?”*

“To! Maid ya!” kinwanicha.

6 Sa na't kanan, “Ibkasyo nan iketyo is kakan-nawan nan fangka, et wad-ay maalayo.” Inibkascha tet-ewa nan sichok ya ke cha't ay ad-i et makakhoyod, tay angsaangsan nan nakna ay chadchakowag ay ikan.

7 Sa et kanan san disipolos ay laylaychen Jesus ken Pedro en, “Si Apo pet chi!” Osto'y inam-mowan Simon Pedro ay si Apo Jesus chi, ala na't ya facho isnan kinaana ay fachona isnan cha na enhonowan, sa na't ala ya lay-og ay chomaka.

8 Nan cheycha'y ib-ana, nenlokhan cha isnan fangka ay mangoyod ay mangichaka isnan iket ay napnonapno is chadchakowag ay ikan, tay as-op cha is kailitna, ay kag sinkhasot ay mitro yangkhay.

9 Issan chinmakalancha, inilacha nan machadawis ay sibfan isnan khomakhalang ay oling. Wad-ay akhes tinapay ischi.

10 Sa et kanan Jesus, “Omyali kayo isnan sini-chokanyo.”

11 Sa et inmey si Simon Pedro is kafangka ay nangoyod ay nangipachaka isnan iket ay napno is ad-achowan ay chadchakowag ay ikan. Et sinkhasot ya liman poo ya tolo am-in nan filangna. Ngem olay angsaangsan chi, sisya ay egay kafakfakas nan iket.

---

* **21:5** Isnan fayfay id Galilea, wad-ay nan teketeken ay ilan si khachiw. Wad-ay karpa, chadchakompag ay tilapy, ya nan partat. Nakhaeb nan iket isnan sichok ay anwaanwa ya anchoancho ta maoy-oy isnan fayfay.

12 Sa et kanan Jesus, “Ali kayo et ta mangan tako.”

Idwani, maid makatoled ay kasin manalodsod mo sino siya, tay finigfigcha ay siya nan Apocha.

13 Sa et en inalan Jesus nan tinapay ya inwalasna ken chaicha. Siya akhes nan inangnena isnan chinawisna.

14 Siya na nan maikatlo ay nenpail-an Jesus isnan disipolosna kakwasan nan finmangonana isnan etey.

Nan Nannokhonan Jesus ken Pedro

15 Issan nakakkancha, kinwanin Jesus ken Simon Pedro, “Simon ay anak Juan, wadwad-ay ngen nan layadmo ken sak-en mo nan layad nan tapina ay naycha?”

Sa na't kanan, “Wen, Apo, ammom met ay laylaychek sik-a.”

Kinwanin et Jesus, “Mo siya sa, tokkhongam et nan korderok.”

16 Ikapidwa kinwanina kasing en, “Simon ay anak Juan, laylaychem ngen sak-en?”

Sinomfat kayet ay nangwani, “Wen man Apo, ya kem ammo'y laylaychek sik-a ya!”

Sa et kanan Jesus, “Tokkhongam nan karnilok.”

17 Ikapitlo kayet kinwanin Jesus, “Simon ay anak Juan, tet-ewa ngen ay laychem sak-en?”

Ya ket ay enseseg-ang nan semek Pedro tay ikapitlo et chi is nannalodsochan Jesus ken siya, mo tet-ewa nan layadna ken siya. Kinwanina't ken Jesus en, “Apo, ammom nan kangnon et ammom ay laychek sik-a.”

Sa et kinwanin Jesus, “Tokkhongam nan karnilok.

18 Tet-ewa kanak ken sik-a, issan kachadaanmo, kikhad ka ay enfacho ya ensangkhetan ya nawaya ka ay omey isnan laychem ay omayan. Nay met achi isnan malakayam, at iyoyadmo nan limam ya teken nan mangippey isnan sangkhetan mo sa cha't iyey sik-a isnan ad-im laychen ay omayan.”

19 (Infaag Jesus na ta ipaammona mo ngag ay ilan si etey nan ikatey Pedro ay katangtangachan Apo Dios.) Osto'y siya chi kinwanina't ken Pedro, “Wanchem sak-en.”

Nan Kinwanin Jesus Maipoon isnan Esang ay Disipolosna

20 Nensakhong si Pedro ya inilana ay omononod san disipolos ay laylaychen Jesus. Siya san ninidpa ken Jesus issan lafi ay nangnganancha, ya san nanalodsod ken siya mo sino nan mangitiktik ken siya.

21 Issan nangil-an Pedro isnan chey ay disipolos kinwanina ken Jesus, “Apo, si kay tod-i?”

22 Sa et kanan Jesus, “Mo laychek ay matakhotakho siya is engkhana ay kasik omaliyan, ngag ta nan fiyangmo? Sik-a, wanchem sak-en!”

23 Ya ket aped naiwalakhawag isnan disipolos Jesus ay at ad-i matmatey nan chey ay disipolos. Ngem egay kinwanin Jesus ay ad-i matey siya mod-i ket kinwanina en, “Mo laychek ay matakhotakho siya engkhana is kasik omaliyan, ngag ta nan fiyangmo?”

Nan Nanistikho isnan Am-in ay Nailiblo Isna

24 Sak-en nan chey ay disipolos ay chadlos nanistigo isnan naycha ay naik-ikkan, ya chak

Juan 21:25

cx

Juan 21:25

insolat chana. Et naammowan ay tet-ewa am-in
nan naycha ay insolatko ay tinistikhowak.

²⁵ Ang-angsan kayet nan tapina ay inik-ikkan
Jesus. Mo sa ya maisolat cha am-in, et away nget
ad-i omanay nan lofong ay kaipay-an nan liblo ay
kaisolatana.

**Nan kalin Apo Dios
New Testament in Bontok, Central**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Central Bontok (Bontok, Central)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bontok, Central

© 1992, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

8f3592c0-35dd-5a7f-9ef5-e729bffe370